

Eksamensopgave

Socialrådgiveruddannelsen – 7. semester

Modul 13 – Bachelorprojekt

Navn:	Janne Byrdal Holm Jensen		
Studienr.:	2008-2065	Studentmail:	Jbhj12@student.aau.dk
Navn:	Claus Thygesen		
Studienr.:	2012-3993	Studentmail:	Cthyge12@student.aau.dk
Navn:			
Studienr.:		Studentmail:	
Navn:			
Studienr.:		Studentmail:	
Navn:			
Studienr.:		Studentmail:	

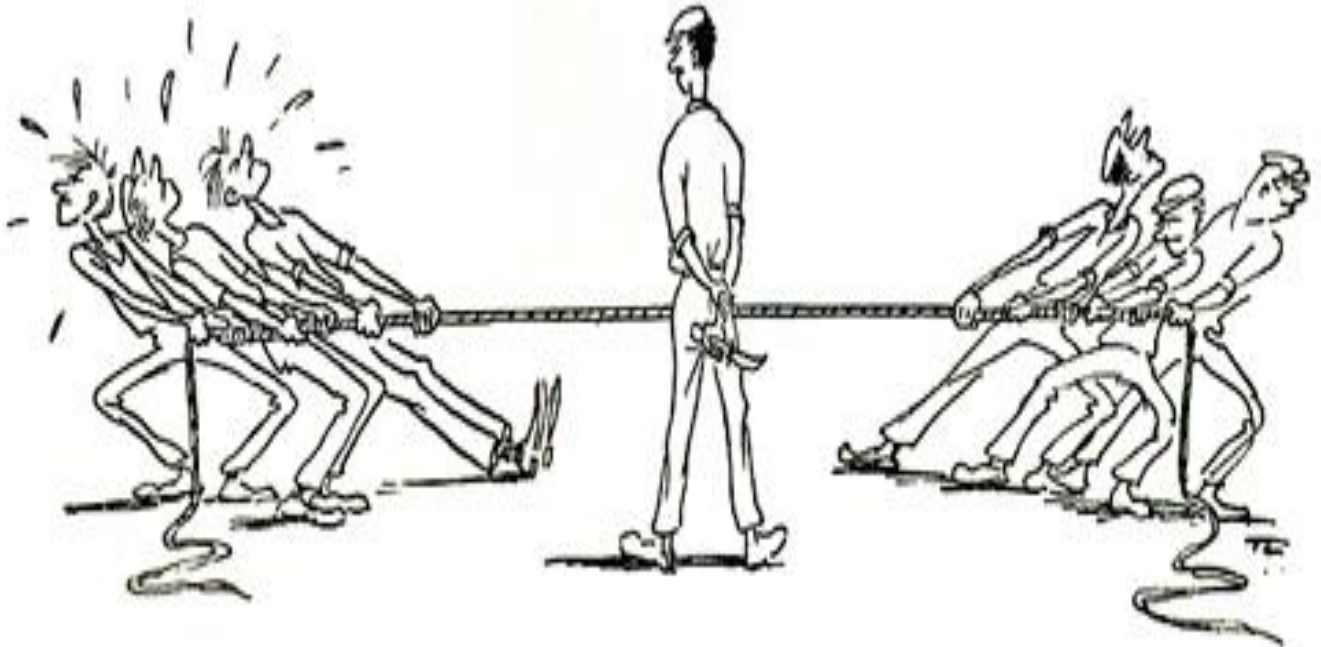
Titel:	Resocialisering versus prisonisering
Antal anslag:	168.399
Vejleder:	Mette Rømer
Gruppenr.:	58

Dato:05.01.2016

Underskrift:

Studerende
Denne forside tæller ikke med i antal anslag!

Resocialisering versus prisonisering

Denne opgave er udarbejdet af studerende på socialrådgiveruddannelsen ved Aalborg Universitet, som led i et uddannelsesforløb. Den foreligger urettet og ukommenteret fra socialrådgiveruddannelsens side og er således et udtryk for forfatterens egne synspunkter.

Gruppe nr. 58

Janne Byrdal Holm Jensen

Claus Thygesen

Vejleder: Mette Rømer

AAU

Socialrådgiveruddannelsen 2016

Abstract

This project intends to examine how the phenomena rehabilitation and prisonization can be experienced by inmates in Danish prisons. The project will also address how the simultaneous action of these two contradictory influences may affect the individual's identity in accordance with the intended rehabilitation. Another main focus of the project is whether these conflicting influences can cause barriers to the professional social work performed within the prison by professionals. This project will achieve this by interviewing three former inmates. Knowledge gained following these interviews were analyzed through selected theory by Pierre Bourdieu's *theory of fields* and Erving Goffman's *theory of institution*. Through these analytical theories, we achieved an understanding of the prison as a defined field and the official and unofficial rules which are in play. These findings were afterwards analyzed by Donald Clemmers theory called Prisonization and findings by Anja Leavins. Ours analyzes main points leads to a discussion concerning the relationship between rehabilitation and prisonization based on two perspectives, respectively the inmates and the staffs. The project concludes that there indeed is a connection between theory and practice. The project concludes that prisoners' identities are affected in two contradictory directions, one of which causes barriers to the professional social work.

Indholdsfortegnelse

1. Problemfelt.....	6
1.1. Problemformulering	12
2. De institutionelle rammer.....	13
2.1. Kriminalforsorgen	13
3. Metode	16
3.1. Videnskabsteoretiske overvejelser	16
3.1.2. Forforståelse for feltet	17
3.2. Empiri.....	18
3.2.1. Projektets design	18
3.2.2. Dataindsamlingsmetode	19
3.2.3. Informanter.....	20
3.2.4. Det kvalitative forskningsinterview	21
3.2.5. Ethiske overvejelser	25
3.2.6. Juridiske overvejelser.....	26
4. Teori.....	26
4.1. Begrundet teorivalg og anvendelse	26
4.2. Prisonisering.....	27
4.2.1. Samfundet og institutionen	28
4.2.2. Prisoniserings proces.....	29
4.2.3. Social proces og diskulturation	30
4.2.4. Kapitalformer og habitus	31
4.2.5. Fængselsidentitet.....	33
5. Analysestrategi.....	33
5.1. Analysedele	35
6. Analyse.....	36

6.1.	Feltet og individet.....	36
6.1.1.	Fængslet som felt	36
6.1.2.	Individet	38
6.1.3.	Delkonklusion	44
6.2.	Kulturen.....	45
6.2.1.	Modstridende påvirkninger	48
6.2.2.	Delkonklusion	51
6.3.	Resocialiserende arbejde	51
6.3.1.	Mulige barrierer for den indsattes resocialisering.....	52
6.3.2.	Delkonklusion	57
7.	Diskussion.....	57
7.1.	Påvirkning af indsattes identitet	58
7.2.	Den indsattes perspektiv på X.....	58
7.3.	Socialrådgiverens perspektiv på X.....	60
8.	Konklusion.....	61
9.	Litteraturliste.....	65
Bilag 4.....		68
Interviewguide		68
Bilag 5.....		71
Syv faser af en interviewundersøgelse.....		71
Bilag 6.....		76
Uddrag af interview		76
Figur 1 Struktur.....		13
Figur 2 X		19

1. Problemfelt

Kriminalitet og straffesystemet er begreber, som hænger uadskilleligt sammen og som er til evig debat. Grundtanken bag straf er samfundets ønske om at undgå bestemte handlinger og undladelser, som, samlet set, kan karakteriseres som skadelig for eget eller andres helbred, liv eller ejendom (Systime, 2014). Samfund på tværs af tid og kultur har ønsket et samfund uden kriminalitet, men på hvilken måde et givent samfund retspolitisk søger at opnå dette, findes der mange alternative metoder til (Systime, 2014). I Danmark er straffesystemet ligeledes under konstant debat og revurdering. Der findes, på tværs af det politiske spektrum, argumenter for og imod længde af straffe, brugen af fodlænke, hæve/sænkelse af den kriminelle lavalder, benyttelsen af samfundstjeneste, åbent kontra lukket fængslet, samt hvilke økonomiske midler, der skal øremærkes til præventive tiltag. Desforuden findes der forskellige syn på, hvordan støtte til indsatte under og efter afsoning bør søges gennemført og ligeledes, hvor højt støtte under afsoning skal prioriteres i forhold til selve straffen. Balancen mellem straf og støtte er under konstant revurdering (Wamsler, 2015). Fælles for disse differentierede syn er dog formålet, som er, at den indsatte via støtte ikke begår ny kriminalitet. Kriminalforsorgen formulerer støtte under afsoning således:

”... støtte og motivere den dømte til gennem personlig, social, arbejds- og uddannelsesmæssig udvikling at leve en kriminalitetsfri tilværelse” (Kriminalforsorgens principprogram , 2014).

Der findes forskellige former for straf i Danmark. Disse tilstræber alle via støtte at resocialisere den lovovertrædende til et liv uden kriminalitet (Direktoratet for Kriminalforsorgen , 2015). Resocialisering defineres som følgende; *at hjælpe en straffet person tilbage til en normal tilværelse i samfundet* (Den store Danske, 2009) og er et nøglebegreb indenfor det danske straffesystem under Kriminalforsorgen (Direktoratet for Kriminalforsorgen , 2015). Begrebet resocialisering er en betegnelse for de intentionelle støttende handlinger og eventuelle behandlinger, der udføres i Kriminalforsorgens regi. Afsoningsstedets personale, herunder socialrådgivere, søger resocialisering af de indsatte gennem egne programmer, tiltag og lignende, men også via samarbejde med interne og/eller eksterne aktører. Afkriminalisering, rehabilitering samt (gen)læring af samfundets normer og regler er nøgleord.

Til at vurdere succesgraden af den tilsigtede resocialisering findes et nøgletal kaldet recidiv. Der findes adskillige definitioner på recidiv. Af hensyn til afgrænsning og forståelse for det kommende, har vi valgt den mest hyppigt brugte i kriminalforsorgens regi, som definerer, at en tidligere dømt

recidiverer, hvis vedkommende bliver dømt for ny kriminalitet inden for to år efter sin løsladelse (Justitsministeriet, 2013, s. 7).

Dette projekt vil tage sit afsæt i den resocialiserende indsats udført af socialrådgivere under gældende lovgivning i danske fængsler. Derfor vil recidiv statistik samt resocialisering altid være for afsonere af en ubetinget fængselsdom i et dansk fængsel. Fokus vil være på fængselsstraf, da det er den mest anvendte form for straf af hårdere kriminalitet. Samtidigt er det desuden det segment, som recidiverer oftest. (Recidiv statistik senere i dette afsnit.)

Straf søger at have en resocialiserende effekt, hvor lovovertræderen bl.a. via socialt arbejde udført af socialrådgivere m.fl., forsøges påvirket til at (gen)overveje elementer i dennes livsførelse, der kan være en barriere for et liv uden kriminalitet. Socialrådgivere m.fl. ansat i Kriminalforsorgen søger, at udføre socialt resocialiserende arbejde i henhold til Straffuldbyrdslovens § 3 som foreskriver:

"Fuldbyrdselse af en straf skal ske med fornøden hensyntagen såvel til straffens gennemførelse som til behovet for at hjælpe eller påvirke den dømte til at leve en kriminalitetsfri tilværelse."

Det er Kriminalforsorgens ansvar, at sikre en balance mellem fuldbyrdselsen af straffen samt behovet for støtte til at leve en kriminalitetsfri tilværelse efter endt afsoning, Kriminalforsorgen beskriver det, som *kunsten at balancere mellem det hårde og det bløde* (Kriminalforsorgen, 2015). Dog udtaler direktør for Kriminalforsorgen Johan Reimann, at balancen mellem straf og støtte i højere grad kan knyttes til politiske tendenser, frem for kriminalforsorgens strategiske valg, og at fokus fra politisk side de seneste år, har været på straf frem for f.eks. forebyggelse (Wamsler, 2015). Balancen mellem straf og støtte, er altså ikke blot Kriminalforsorgens. Det er dog Kriminalforsorgens og dets ansattes opgave at yde den resocialiserende støtte under og efter straffen i overensstemmelse med gældende lov på området. Den forsorgsmæssige bistand, som bl.a. ydes af socialrådgivere, sker efter Straffuldbyrdslovens § 44. Forsorgsmæssig bistand inkluderer resocialiserende tiltag under og efter afsoning, såsom misbrugsbehandling, uddannelse, ADL-træning, Anger Management m.fl., samt formidling af kontakt til eksterne aktører og koordinering med den indsattes hjemkommune bl.a. i forbindelse med en forestående løsladelse, hvilket sker efter *Projekt god løsladelse*.¹

Men virker disse resocialiserende tiltag så efter hensigten?

¹ Projekt god løsladelse er et forpligtende samarbejdsarbejde mellem Kriminalforsorgen og landets kommuner.

Justitsministeriets Forskerkontor har april 2015 udgivet en omfattende rapport, som kortlægger eksisterende forskning vedrørende effekten af kriminalpræventive tiltag, som kan knyttes til resocialisering (Tanja Tambour Jørgensen, 2015). Sammenfattet angiver Justitsministeriet rapport, ifølge ministeriets egen vurdering, at resocialiserende tiltag ofte virker efter hensigten og mindsker risikoen for ny kriminalitet (Tanja Tambour Jørgensen, 2015, s. 111). Daværende Justitsminister, Mette Frederiksen (S) kommenterede blandt andet rapporten ved at udtale: "*... Rapporten viser, at det er vigtigt med resocialiserende tiltag...*" (Kyvsgaard, 2015). Citatet indikerer, en politisk prioritering af resocialisering.

Som supplement til ovenstående politiske vurderinger af kortlægningen, viser de senest offentliggjorte recidiv-statistikker imidlertid, at antallet af tidligere indsatte i danske fængsler, som recidiverer inden for to år, er steget fra 31 procent i 2006 til 37 procent i 2010. (Justitsministeriet, 2013, s. 15) Disse tal er de senest offentliggjorte tal, som daværende Justitsminister Mette Frederiksen (S) kommenterede på i februar 2015.: "*... en tredjedel af de tidligere indsatte vender tilbage til en ny ubetinget fængselsstraf på grund af ny kriminalitet. Vi bliver nødt til at bruge flere kræfter på spørgsmålet om resocialisering og på, hvordan det kan være, at så mange, der en gang har befundet sig på den gale side af stregen, havner der igen? Vi skal gøre det nemmere at vælge en anden vej. Det kræver en betydelig nytænkning af den samlede kriminalpræventive og resocialiserende indsats.*" (Frederiksen, 2015). Daværende Justitsminister tilkendegiver muligvis her, et skifte i fokus hen imod støtte, frem for straf (som ifølge Reimer har været det dominerende) Ovenstående citat indeholder ligeledes en tilkendegivelse af politiske vilje til opprioritering og nytænkning i måden, hvorpå den resocialiserende støtte udføres.

Som Justitsministeriets kortlægning slår fast, findes der kriminologisk forskning, som peger på, at fængselsstraf har en resocialiserende effekt, mens der ligeledes findes forskning, der peger på, at den ikke har en synderlig effekt. (Tanja Tambour Jørgensen, 2015, s. 111) Der findes også uvildig forskning, der tyder på, at fængselsstraf ligefrem gør den dømte mere kriminel (Flemming Balvig, 2011, s. 25). Forskningschefen for kortlægningen Britta Kyvsgaard, Justitsministeriet kommenterer bl.a. ministeriets rapport ved at sige: "*... de enkelte undersøgelser peger ikke altid i samme retning...*" (Kyvsgaard, 2015). Herudaf uddrager vi, at resocialisering og andre identitetspåvirkende påvirkninger under en afsoning, er besværlige størrelser at måle og vurderer på, hvilket blot øger vores interesse for feltet. Lektor i strafferet ved Københavns Universitet Trine Baumbach, vurderer på baggrund af rapporten fra Justitsministeriet, at de nuværende tiltag, ikke har nogen overvældende

evne til at nedbringe risikoen for ny kriminalitet, tværtimod har de fleste enten en meget lille eller tæt på ingen effekt (Abrahamsen, 2015).

Der er således forskning, der peger på, at den resocialiserende indsats virker efter hensigten, men der er ligeledes forskning, der peger på det modsatte. Dertil kommer en stigning i recidiv, som ligeledes tyder på, at den nuværende indsats og balance mellem straf og støtte ikke fungerer efter hensigten. Vi undrer os over, om det udelukkende er det etableredes samfunds samlede indsats, der er utilstrækkeligt og/eller uhensigtsmæssigt udformet og dermed skyld i de tvetydige forskningsresultater samt stigende recidiv, eller om påvirkning fra andre interessenter under afsoning i danske fængsler, kan influere den enkelte indsatte resocialisering og recidiv? Med andre interessenter menes der andre indsatte. Vi undrer os således over, om indsatte bevidst eller ubevidst påvirker hinandens identitet, og om denne påvirkning kan være en barriere for den resocialisering, som det etablerende samfund søger? Trine Baumbach vurderer, at de fleste tiltag har en meget lille eller tæt på ingen effekt. Er det mon et resultat af, at de indsatte interne påvirkninger, udligner og udhuler de resocialiserende tiltag?

For meningsfuldt at kunne behandle påvirkninger af identitet, ønsker vi en klar forståelse for begrebet identitet. Dette, via en afklaring af hvilken definition vi behandler ud fra, da der findes mange nuancer af begrebet. Identitetsbegrebet vil i vores tilfælde være en forståelse af, at der findes flere niveauer af selvforståelse og identitet. Det interessante i forhold til vores problemfelt er, at disse selvforståelser og egen identitetsopfattelse kan være i indbyrdes konflikt med hinanden, qua forskellig identitet i forskellige sammenhænge pga. forskellige påvirkninger i disse sammenhænge (Blader, 2007, s. 61-84).

Mange af de indsatte i danske fængsler, har levet en kriminel tilværelse og har færdes i kriminelle miljøer igennem flere år (Leavens, 2009). Vi undrer os over, om samlingen af en gruppe mennesker, hvis primære fællestræk er kriminalitet, kan skabe en synergi af kriminalitet snarere end en synergi af resocialisering? Ifølge amerikanske sociolog Donald Clemmer, starter der ved indsættelse i et fængsel en såkaldt prisoniseringsproces blandt de indsatte (Minke, 2012). Denne proces medfører at indsatte identitet løbende tilegner sig fængslets kultur, traditioner, skikke og handlemønstre, som karakteriseres som i direkte strid med det etablerede samfunds, som søges igennem resocialisering.

Dette projekt vil omhandle de to (i teorien) modpoler - resocialisering og prisonisering. De to modpoler vil blive yderligere beskrevet og behandlet med fokus på, hvorledes de potentielt konflikter i forhold til påvirkning af indsattes identitet under afsoning i et dansk fængsel. Projektet vil derefter i egenskab af viden opnået via kvalitative interviews, efterprøve konflikter i teorien mod konflikter i praksis. Er der sammenhæng mellem teori og praksis på området? Er konflikten hæmmende for den indsattes resocialisering?

Vi er bevidste om, at det er en utopisk ambition, at recidiv blandt danske indsatte kan bringes i nul. En rapport udgivet i 2010, udarbejdet i et nordisk samarbejdet mellem kriminalforsorgen fra de deltagende lande, giver os imidlertid en tro på, det er en realistisk ambition, at recidivet i Danmark kan nedbringes² (Kristoffersen, 2010) (Hans Monrad Graunbøl, 2010, s. 25). Dog vil vi i forlængelse heraf pointere, at rapporten dog bruger recidivtal fra 2005, hvilket naturligvis er hæmmende for nedenstående argumenter. Rapporten viser, at antallet, der recidiverer, er relativt stabilt for hvert af de nordiske lande. Finland har den højeste andel, der recidiverer med 31 %, mens Norge har den laveste på 20 %. Danmarks recidiv var 26 %. Disse statistikker lader forstå, at Danmarks recidivprocent placerede sig midt imellem de "bedste" og de "dårligste". Disse tal tilkendegiver, at det er muligt at nedbringe recidiv. Dog skal denne sammenligning forstås og tolkes med forbehold. Der er antagelsesvis sket meget i måden, hvorpå det forsøges at nedbringe recidiv siden 2005. Som en yderligere notits, vil vi gøre det klart, at der findes forskellige udregningsmetoder hvoraf recidiv opgøres. Endvidere findes der variabler, såsom strafferetslige traditioner og anvendt praksis, som gør sig gældende i nogle nordiske lande, mens andre variabler gør sig gældende i andre, hvilket gør det umuligt at sammenholde recidiv-statistik på tværs af de nordiske uden forbehold (Hans Monrad Graunbøl, 2010, s. 46). I den nordiske recidiv-opgørelse vi henviser til, er tallene ifølge forfatterne, så sammenlignelige som muligt. I nyere rapporter udarbejdet mellem de nordiske lande, forefindes ikke sammenligning af recidiv, hvilket vi tolker som en understregning af, at det netop er besværligt at sammenligne. Dog har redaktør Susanne Hildebrandt i den seneste rapport udgivet af Justitsministeriet, følgende vurdering af resultater på tværs af de nordiske landegrænser: *"... ikke muligt at opnå fuld sammenlignelighed, fordi landene har forskellig lovgivning og praksis. De nordiske lande er dog alligevel så ens, at det er forsvarligt at foretage sammenligninger"* (Justitsministeriet, 2013, s. 6-12). På baggrund heraf, og i mangel af et alternativ, forbeholder vi os retten til at sammenholde Danmarks recidiv med vore nordiske nabolande, dog vil vi tolke med forsigtighed og ikke tillægge sammenligningen tungere vægt end de har.

² Deltagende lande var: Danmark, Norge, Sverige, Island og Finland

Som yderligere supplement til recidivstatistikker, vil vi komme med den udokumenterede påstand, at recidivstatistikker ikke nødvendigvis er retvisende for, hvor mange der begår ny kriminalitet efter endt afsoning, men at denne statistik "blot" viser, hvor mange der bliver dømt for ny kriminalitet. Det er vores påstand, at der ikke findes garantier for, at disse to statistikker ville være ens. Derudover kan der argumenteres for postulatet, at den indsatte via prisonisering kan have udviklet/uddannet sig til at blive en "bedre" kriminel, og dermed via prisoniseringens effekter have mindsket sandsynligheden for at blive taget af politiet og efterfølgende modtage en ny dom for kriminalitet, trods kriminelle handlinger. Hvorvidt det er sandsynligt, at indsatte under afsoning i et dansk fængsel kan blive "bedre" kriminelle, vil ligeledes være en del af dette projekt, da det kan knyttes til forholdet mellem resocialisering og prisonisering.

Projektet har til hensigt at skabe supplerende viden på et område, som vi vurderer, er et besværligt område at måle og vurderer på. Ifølge Justitsministeriets kortlægning og diverse analyser af dennes fund, eksisterer der forskning, der peger i forskellige retninger, hvilket indikerer, at området er en besværlig størrelse at konkludere noget konkret på. Projektet sigter mod at skabe fund, som kan anvendes af interessenter tilknyttet Kriminalforsorgen, herunder i særlig grad socialrådgivere. De resocialiserende arbejdsopgaver i Kriminalforsorgen påhviler som tidligere skrevet i høj grad socialrådgiverne, hvorfor dette projekts fund, har til hensigt at bidrage positivt til den viden, som allerede findes i faget. Vi er bevidste om, at dette projekt grundet dets begrænsninger i henhold til sideantal, tidsbegrænsning og grundet at vores empirigrundlag bunder i eksisterende data samt interviews med 'blot' tre udvalgte informanter, ikke vil kunne konkludere noget generelt. Derimod sigter dette projekt mod at kunne konkludere, hvordan forholdet mellem resocialisering og prisonisering kan opleves af tidligere indsatte.

1.1. Problemformulering

Resocialisering, kan i teorien influeres i en negativ retning som følge af ikke-hensigtsmæssige påvirkninger af indsattes identitet, påvirkninger som kan knyttes til prisonisering. Dette projekt agter at undersøge sammenhænge, gensidige påvirkninger og eventuelle konflikter mellem resocialisering og prisonisering i praksis.

For at undersøge dette, har vi udarbejdet følgende **Problemformulering**:

Hvordan kan de to (i teorien) modpoler - resocialisering og prisonisering påvirke indsattes identitet under afsoning af en fængselsstraf og medfører prisonisering barrierer, for det socialfaglige arbejdes praksis?

I forlængelse af vores Problemformulering ønsker vi at efterprøve nedenstående **hypotese**, ud fra teoretiske forestillinger og formodet sammenhæng mellem kendsgerninger og forklaring af den foreliggende teori.

- Fængslet som felt, medfører ændringer af de indsattes identitet.
- Fængslet som felt, kan gøre den indsatte mere kriminel.
- Fængslet som felt, medfører konflikter i henhold til den tilsigtede resocialisering.

Der findes flere faktorer, som tilsammen udgør en succesfuld resocialisering, såsom bolig og forsørgelse ved løsladelse samt koordinering af handleplan med mere med den indsattes hjemkommune (Kriminalforsorgen, 2014, s. 4-8). Selvom at disse opgaver har høj prioritet i Kriminalforsorgen og udføres af socialrådgivere ansat i fængslet (Kriminalforsorgen, 2014, s. 4-8) og i samarbejde med socialrådgivere ansat i kommune eller regionen, har vi, for at holde projektet specifikt, valgt at afgrænse os fra faktorer, som ligger udover forholdet mellem resocialisering og prisonisering.

Da mænd udgør langt størstedelen af indsatte i danske fængsler, omhandler langt størstedelen af relevant empiri udelukkende mænd. Derfor har vi afgrænset projektet til udelukkende at omhandle mænd indsat til afsoning.

2. De institutionelle rammer.

- Det danske fængselssystem.

For at opnå en forståelse for de fysiske, organisatoriske og juridiske rammer vores Problemformulering udspiller sig i, vil det kommende afsnit omhandle Kriminalforsorgen og det danske fængselssystem.

2.1. Kriminalforsorgen

Kriminalforsorgen har godt 90 tjenesteder (bl.a. arresthuse, fængsler og Kriminalforsorgen i Frihed (KIF)) fordelt over hele landet. Kriminalforsorgens primære opgave er at sikre, at domstolens domme bliver gennemført på den mest hensigtsmæssige måde. Herunder tages der hensyn til såvel den dømte, samfundet som helhed samt eventuelle ofre. Kriminalforsorgen har ansvaret for Danmarks arresthuse, fængsler samt tilsynsførelse af lovovertrædere, som har modtaget anden dom end frihedsberøvelse (fængsel) (Kort og godt om Kriminalforsorgen, 2014).

Kriminalforsorgen hører under Justitsministeriets ressortområde er organisatorisk fordelt således (Kriminalforsorgen, 2015):

Figur 1 Struktur

I henhold til ovenstående og som skrevet i vores problemfelt, vil dette projekt fokusere på fænomenerne resocialisering og prisonisering, som de kan opleves i et fængsel (Kriminalforsorgen, 2015). En enkelt afsoning kan indebære afsoning i såvel arresthus, fængsel og pension og endvidere

tilsyn af KIF efter løsladelse. Fænomenerne kan antagelsesvis opleves forskelligt. I håbet om at gøre vores fund mere specifikke, vil vi kun søge eksisterende data og søge viden fra vores informanter om, hvordan fænomenerne kan opleves i fængslet. Dermed afgrænset fra hvordan fænomenerne kan opleves i arresthuse, pensioner og/eller efter løsladelse i KIF regi.

Kriminalforsorgens værdi er; *"kunsten at balancere mellem det hårde og det bløde"* hvilket skal forstås som de ansattes evne til at vægte såvel kontrol og sikkerhed, som støtte og motivation. Den resocialiserende indsats, som sker i fængslet (støtte og motivation), skal altså vægtes ligeværdig, i forhold til kontrol og sikkerhed. I 'Mål- og Resultatplan for Kriminalforsorgen 2015' skrives desuden at: *"Kriminalforsorgen skal medvirke til at begrænse kriminaliteten. (...) De indsatser, der iværksættes i Kriminalforsorgen, skal derfor bidrage til en resocialisering af de dømte og mindske tilbagefald til ny kriminalitet"* samt at: *"De resocialiserende indsatser målrettes klienternes risici og behov"* (Kriminalforsorgen, 2014, s. 4).

Ovenstående værdi og resocialiserende indsats, udføres bl.a. af socialrådgivere i danske fængsler. Arbejdet udføres, som skrevet i vores problemfelt i henhold til Straffuldbyrdelsesloven § 3: *"Fuldbyrdelse af en straf skal ske med fornøden hensyntagen såvel til straffens gennemførelse som til behovet for at hjælpe eller påvirke den dømte til at leve en kriminalitetsfri tilværelse."*

Den resocialiserende indsats og forsorgsmæssige bistand sker i samarbejde med den indsatte via udarbejdelse af en individuel udformet handleplan jf. Straffuldbyrdelseslovens § 31 stk. 2. som foreskriver: *"Kriminalforsorgsområdet skal endvidere i samarbejde med den indsatte snarest efter indsættelsen udarbejde en plan for strafudståelsen og tiden efter løsladelsen. Denne plan skal jævnligt sammenholdes med den indsattes forhold under strafudståelsen og om nødvendigt søges tilpasset ændringer i disse forhold."*

Ud fra handleplanen søges der iværksat tiltag, som agtes at have en resocialiserende effekt. Disse tiltag kan iværksættes efter Straffuldbyrdelsesloven via følgende paragraffer:

§ 38: *"En indsat har ret og pligt til at være beskæftiget ved deltagelse i arbejde, uddannelse eller anden godkendt aktivitet."*

§ 39: *"Valget af beskæftigelse træffes i hvert enkelt tilfælde på grundlag af en samlet vurdering af den indsattes forhold."*

Stk. 2. "Ved afgørelser efter stk. 1 skal der så vidt muligt tages hensyn til den indsatte eget ønske og til den indsatte muligheder for at opnå arbejde eller uddannelse uden for fængslet. Den indsatte skal vejledes om mulighederne for ved undervisning eller anden uddannelse at afhjælpe manglende skolekundskaber eller mangel på erhvervsmæssig eller anden uddannelse."

Rent juridisk kan man sammenfatte, at socialrådgiverens opgave i forhold til resocialisering er at udøve forsorgsmæssig bistand, som det ses formuleret i Straffuldbydelseslovens § 44:

"Kriminalforsorgsområdet skal vejlede og bistå en indsat med hensyn til den pågældendes arbejdsmæssige, uddannelsesmæssige, sociale og personlige forhold med henblik på

- 1) at forbedre den pågældendes muligheder for at leve en kriminalitetsfri tilværelse og*
- 2) at begrænse de ulemper, som følger af frihedsberøvelsen.*

Stk. 2. Kriminalforsorgsområdet skal i forbindelse med sin virksomhed efter stk. 1 formidle kontakt til personer, institutioner og myndigheder, der efter anden lovgivning kan yde bistand."

Således søges den resocialiserende indsats udført. I bestræbelserne på at gøre fokus for dette projekt ligeværdigt mellem resocialisering og prisonisering, vil vi inddrage Straffuldbydelseslovens § 33 som foreskriver: *"En indsat skal så vidt muligt have adgang til fællesskab med andre indsatte."* Fællesskab via socialt samvær med andre indsatte, kan angiveligt medvirke til såvel en resocialiserende effekt via positive påvirkninger af en indsatte identitet, men fællesskabet danner imidlertid også mulighed for prisonisering. Pointen med at inddrage denne paragraf er, at prisonisering sker mellem mennesker via adgangen til fællesskab med andre indsatte. Der findes lovhjemmel til frivillig eller midlertidigt at ophæve almindelig fællesskab i et fængsel, via Straffuldbydelseslovens § 33 stk. 2-6 samt § 33a. Straffuldbydelseslovens §§ 63, 64, 66 angiver de juridiske muligheder for at udelukke en indsat fra det almindelige fællesskab. Disse paragrafer kræver dog, at én eller flere betingelser er opfyldt. At en indsat eksempelvis udviser en negativ påvirkning af de andre indsatte (prisonisering), er ikke omfattet af betingelserne. Kriminalforsorgen kan dog, så vidt vi kan, tolke loven, ikende en indsat en disciplinærstraf (advarsel, bøde og strafcelle) jf. Straffuldbydelseslovens § 67 pkt. 6: *"... krænkelser af orden eller sikkerhed i institutionen."* Med en forståelse for de fysiske, organisatoriske og juridiske rammer vores to

temaer udspiller sig i, vil fokus nu rettes mod hvilke metoder, vi vil anskue Problemformuleringen ud fra.

3. Metode

Her vil vi først præsentere videnskabsteorien, hvor vores overvejelser i forbindelse med dette gennemgås, samt hvilken indflydelse videnskabsteorien har haft i forhold til vores empiriske overvejelser. Herefter præsenteres det empiriske grundlag, samt hvorledes det er indsamlet og efterfølgende behandlet. Til dette knyttes hvilke begrænsninger vi har fundet det nødvendigt at tage i forbindelse med vores empiri.

3.1. Videnskabsteoretiske overvejelser

Vi har valgt at lade os inspirere af den *hermeneutiske videnskabsteori*. Hermeneutik betyder fortolkning, og kriteriet for gyldig viden er at forstå. Ifølge Steinar Kvale kan hermeneutik defineres således:

”De Hermeneutiske humanvidenskaber studerer objektiviseringer af menneskets kulturelle virksomheder som tekster, med henblik på at fortolke dem og derigennem finde den intenderede eller udtrykte mening, for at etablere en fælles forståelse eller måske ligefrem enighed; og mere generelt for at formidle traditioner, således at menneskehedens historiske dialog kan videreføres og uddybes” (Steinar Kvale, 2009, s. 56-68).

Gennem hermeneutikeren søger vi, at forstå menneskelig intention, ved at gå bagom den umiddelbare menneskelige adfærd og fortolke så det giver en mening. Ifølge hermeneutikken må man forstå et menneskes livsverden for at forstå, hvorfor en given handling udarter sig, som den gør (Steinar Kvale, 2009, s. 65).

Ved at benytte hermeneutikken fortolkes informantens handling, ud fra dennes livsverden, som er den samlede horisont af de værdier, forståelse og normer, som vi tolker verden igennem (Højbjerg, 2013). Det er afgørende for kvaliteten af vores fortolkninger, at vi er opmærksomme på dette. En vis objektivitet bør sikres i fortolkningerne, derfor må vi, når vi fortolker være bevidste om, at vi påvirkes af vores egen forståelseshorisont, som består af vores forforståelse og fordomme (Poul Bitsch Olsen, 2004, s. 323). En hermeneutisk tilgang vil ligeledes betyde, at vi må erkende, at forståelse afhænger af kontekst, hvilket vil sige, at enkeltdele ikke kan tages ud af helheden, men at netop konteksten medvirker til forståelse. Hvis enkeltdele fortolkes uden kontekst vil det påvirke

fortolkningens og hermed forståelsens gyldighed. Vi vil se på, hvorledes prisonisering påvirker resocialisering og vice versa. Udgangspunktet vil være socialrådgivernes forståelseshorisont. Da vi har valgt hovedsageligt at bruge den hermeneutiske tilgang, er netop helheden vigtig for at forstå emnet i en kontekst. Derfor er det vigtigt, at vi bruger metodologisk tolerance i fortolkningen, hvilket betyder, at vi må være åbne for, at andre måder at fortolke på, også kan indeholde vigtige budskaber (Nils Gilje, 2002, s. 190).

Dette medfører, at vi må acceptere, at en konklusion inden for hermeneutikken altid kan ses som værende relativ. Den vil altid kunne fortolkes yderligere og fra andre vinkler. Det hermeneutiske paradigme bygger altså på fortolkning af data, hvilket muliggør en kvalitativ forskningsmetode. Vi har vurderet, at det er igennem de kvalitative data, i dette tilfælde kvalitativt forskningsinterview, at vi kan indhente viden og via en fortolkning af denne nå frem til en forståelse for vores informanternes refleksioner og erfaringer (Højbjerg, 2013, s. 319). Foruden hermeneutikkens erkendelsesteori, har vi valgt at inddrage teori og empiri, der kan bidrage positivt til at give os en bedre forståelse for problematikkerne knyttet til vores genstandsfelt og dermed gøre det muligt at svare på vores Problemformulering.

3.1.2. Forforståelse for feltet

- Vores ståsted, fordomme og forforståelse

Evne til at forstå og begå os i en interviewsituation med informanterne, kommer af den forståelse vi har for projekts genstandsfelt (Højbjerg, 2013). Forståelse er en samlet betegnelse for begreberne, forforståelse og fordomme. Forforståelse betyder ud fra den *hermeneutiske filosofi*, at vi for at kunne forstå, er nødt til dels at have en forudgående forståelse af, at den indsamlede empiri (interview) gør krav på at sige noget, der er meningsfuldt og sandt, dels at befinde os inden for en horisont af betydninger, på baggrund af hvilken vi kan udlægge empiri, mens fordomme omfatter en række antagelser (stereotyper) om fænomenet eller gruppen, der bliver sat i et bestemt, oftest dårligt lys. Derfor er forståelse historisk og kontekstafhængig, (Højbjerg, 2013, s. 321) hvilket samtidigt betyder, at den er foranderlig og derved uransagelig.

Vi agter at være hermeneutiske i vores tilgang i den forstand, at vi ud fra en forforståelse, som vi har forsøgt at gøre os bevidste om. Vores forforståelse vil være en vigtig del af arbejdet med dataindsamlingen, da hele projektet startede ud med en forforståelse om, at prisonisering er medvirkende til, at skabe barrierer for en vellykket resocialisering. Eftersom dette blot er en

forforståelse, har vi ikke valgt at lade os lede ukritisk af den, men derimod søgt viden gennem informanterne, som er en del af genstandsfeltet, for på den måde at få bragt vores antagelse i spil. Derved gribes processen deduktivt an, da vi ud fra den formelle logik foretager en udledning af et udsagn (konklusionen) ud fra andre udsagn (præmisserne) i overensstemmelse med logiske slutningsregler. En deduktion består således af en række udsagn, hvor hvert udsagn i rækken enten er en præmis eller følger af tidligere udsagn i kæden ved anvendelse af en logisk slutningsregel. Det sidste udsagn i rækken er konklusionen. Hvis præmisserne i en deduktion er sande og konklusionen korrekt udledt, så vil konklusionen også være sand. Slutninger baseret på korrekte deduktioner vil således altid føre fra sande præmisser til sande konklusioner (Poul Bitsch Olsen, 2004). Dette sker ved, at vi bruger vores teori til at danne en ramme for, hvilke informationer vi søger hos vores informanter. Ved at sætte metoden i centrum på den måde, bliver vores nye forståelse formet af både teori, empiri og sammenspillet herimellem.

Idet vores informanter består af personer, som har personlige erfaringer med såvel resocialisering som prisonisering, er vi opmærksomme på, at de antagelsesvis har en anden forståelse indenfor feltet (Højbjerg, 2013, s. 309-310). Det er vigtigt at være bevidst om denne forskel, fordi det her bliver klart, hvad forskningsfeltet kredser om, nemlig de forskellige sociale relationer, som kræver fortolkning for at kunne forstås (Højbjerg, 2013, s. 310). Derfor er det vigtigt, at vi er opmærksomme på, hvilke sociale relationer vi beskæftiger os med, således at vi kan fortolke de informanternes forforståelse, ståsted, sociale forståelse og praksis.

3.2. Empiri

Her ønsker vi at præsentere empiri, metodiske overvejelser samt præsentere vores informanter. Vi benytter her hovedsageligt teori af Steinar Kvale og Sven Brinkmann (Steinar Kvale, 2009), som bl.a. anvendes til at forklare, hvordan vi har foretaget vores interview, herunder beskrivelse af Interviewguide. (Steinar Kvale, 2009).

3.2.1. Projektets design

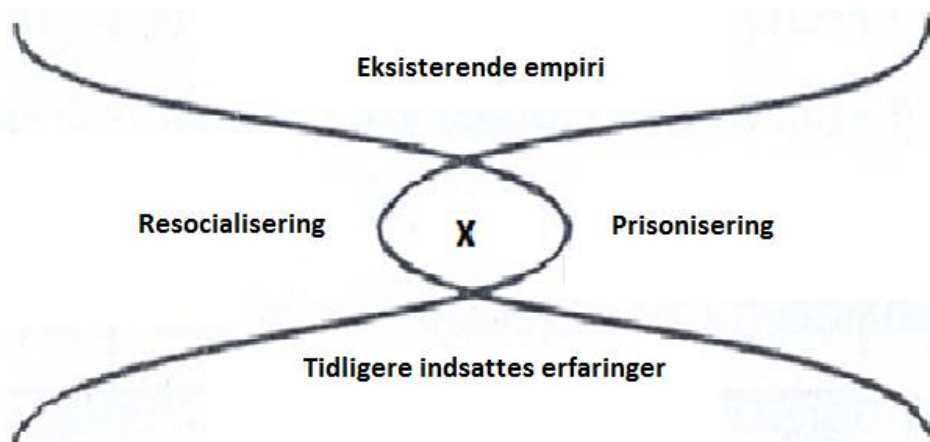
Vi har i dette projekt udviklet og gennemført interviews, via teori og anvist praktisk erfaring af Steinar Kvalets og Svend Brinkmanns bog *"Interview – introduktion til et håndværk"* fra 2009 (Steinar Kvale, 2009). Disse interviews har haft til hensigt, at danne fundamentet for senere analyse og diskussion. Da vi ønskede en trianguleret anskuelse på vores Problemformulering, har vi søgt tre informanter med differentieret erfaringer med det danske fængselssystem. Præsentation af interviewpersoner, ses i afsnittet Informanter. Vores informanter blev udvalgt ud fra den

betragtning, at vi vurderede dem som eksperter, indenfor hver deres perspektiv på vores afgrænsede genstandsfelt. Dermed har vi fået unik adgang til eksperters erfaringer, ekspertise og synspunkter (Steinar Kvale, 2009, s. 149).

Der er foretaget interview med:

- A. Tidligere *Semi-Hardcore* kriminel, med en enkelt dom afsonet i såvel åbnet som lukket fængsel.
- B. Tidligere *Hardcore* kriminel, med adskillelige domme og afsoninger i såvel åbne som lukkede fængsler.
- C. Tidligere *Softcore* kriminel, med en enkelt dom afsonet i åbent fængsel.

Vi har lavet denne grafiske illustration, som viser, hvordan vi agtede at belyse "X". "X" er tiltænkt som værende spændingsfeltet mellem resocialisering og prisonisering, som det kan opleves under en afsoning. Den viden som har afdækket "X", kom fra henholdsvis vores interview-informanter og fra eksisterende data. Afdækningen af "X" var et nøgleaspekt for en fyldestgørende besvarelse af vores Problemformulering. Efter en afdækning af "X", analyserede vi "X" med relevant teori.

Figur 2 X

3.2.2. Dataindsamlingsmetode

"Formålet med det kvalitative forskningsinterview ... er at forstå temaer i den oplevede dagligverden ud fra interviewpersonernes egne perspektiver" (Steinar Kvale, 2009, s. 41).

Da vi søgte at indhente subjektive fortællinger fra vores informanter i henhold til vores to temaer resocialisering og prisonisering, er ovenstående uddrag rammende i forhold til vores valg af det kvalitative forskningsinterview. Forståelsesformen ved et kvalitativt forskningsinterview er at forstå

sociale fænomener ud fra aktørernes egne perspektiver og endvidere at søge perspektivet beskrevet, som den opleves af informanten, ud fra den betragtning, at den vigtige virkelighed er den mennesker opfatter (Steinar Kvale, 2009, s. 17 og 41). Men hvilken virkelighed, er den virkelige virkelighed?

3.2.3. Informanter

I forlængelse af ovenstående hypotetiske spørgsmål ønsker vi at klargøre vores valg af informanter til at afdække "X". Vi har afgrænset os fra at interviewe ansatte i Kriminalforsorgen. Vi havde oprindeligt aftalt interviews med to ansatte, henholdsvis Resocialiseringsspecialisten for Midt- og Nordjylland samt en erfaren socialrådgiver ansat i det åbne fængsel, Statsfængslet på Kragsskovhede. Disse var udvalgt på baggrund af deres to differentieret placeringer organisatorisk. Vi ønskede således oprindeligt Kriminalforsorgens syn på resocialisering og prisonisering og forholdet mellem dem. Vi ønskede erfaringer ud fra såvel et strategisk funderet ståsted via Resocialiseringsspecialisten og fra et mere dagligdags-synspunkt via socialrådgiveren. Tanken var, at afdække "X" fra begge sider af "muren". Dog ændrede vi holdning og fik i stedet istandsat endnu et interview med en tidligere indsat. Dette valgt blev truffet for bedre at kunne nuancere, hvordan indsatte kunne opleve påvirkninger under afsoning, da vi vurderede, at den virkelige virkelighed af forholdet mellem resocialisering og prisonisering, må være den virkelighed, der opleves af "brugerne", altså de indsatte. Vi vurderede, at de ansattes virkelighed af forholdet mellem resocialisering og prisonisering snarere må hvile på udefrakommende anskuelser af, hvordan de indsatte identitet eventuelt måtte påvirkes.

Vi har således valgt en tilgang, hvor vi vægter tidligere indsatte erfaringer og refleksioner i henhold til vores temaer resocialisering og prisonisering og forholdet mellem disse. Vi er dog bevidste om, at denne vægtning ligeledes i høj grad vil inkludere den menneskelige interaktion, der sker mellem eksempelvis den indsatte og socialrådgiveren eller den indsatte og andre indsatte, da både resocialisering og prisonisering sker mellem mennesker. Derudover må forholdet mellem vore temaer, givetvis også være influeret af strategiske og politiske beslutninger, dog vil vi udelukkende interviewe tidligere indsatte, da det er deres virkelighed, vi finder mest virkelig, og dermed mest interessant. Ved at interviewe tidligere indsatte, forsøges at indhente unik indsigt i, hvordan de to begreber kan opleves indenfor murene. Vi formodede, at disse personer i et vist omfang ville være i besiddelse af erfaringer med at blive påvirket, såvel som at påvirke andre i henhold til prisonisering. Ligeledes antog vi, at disse personer ville have førstehånds erfaringer med resocialisering udøvet

af socialrådgivere. Vi søgte erfaringer om, hvordan vores to temaer havde påvirket netop vores informanter, positivt som negativt.

Udvælgelsen af informanter

Informanterne er valgt på baggrund af flere faktorer, dog primært tilgængelighed. Med tilgængelighed menes; hvor og hvordan finder man tre resocialiserede tidligere kriminelle, som er villige til at ofre tid og genkalde potentielt traumatiske oplevelser, fra deres fortid som indsat? Vi lod os fortælle fra flere kilder i Kriminalforsorgen, at det som studerende kan være besværligt at få indsatte/tidligere indsatte i tale, specielt såfremt kontakten er skabt gennem de traditionelle kanaler. Lidt alternativt, søgte vi derfor forbindelse til tidligere kriminelle, igennem eget netværk. Denne søgen gjorde, at vi blev præsenteret for flere kandidater, hvorudfra tre blev valgt.

Vi ønsker at gøre det klart, at vi ikke kendte dem personligt, men kendte en, der kendte en. Fælles for de tre er, at de alle (så vidt vides), har levet kriminalitetsfrie tilværelser seneste minimum to år. De har ikke modtaget en dom indenfor de sidste to år, dermed anses de ifølge Kriminalforsorgens definition som, at de ikke har recidiveret, hvilket vi tolker som om, at de er resocialiseret. Hvorvidt det er/var systemets og socialrådgivernes resocialiserende indsats, der ligger til grund for deres kriminalitetsfrie tilværelser, andre aspekter eller en kombination, vidste vi ikke inden interviews.

3.2.4. Det kvalitative forskningsinterview

Et kvalitativt forskningsinterview er en samtale, der har en struktur og et formål (Steinar Kvale, 2009, s. 19). Interviewet er således ikke en samtale mellem ligestillede parter, der er derimod tale om et asymmetrisk magtforhold, da det er forskeren, der definerer og kontrollerer situationen. Interviewerens funktion er at spørge, mens den interviewedes rolle er at svare. I henhold til vores hermeneutiske videnskabsteoretiske tilgang, forbeholder vi os retten til at fortolke, men vil gøre det med omhu for at sikre validiteten (Steinar Kvale, 2009, s. 50-52).

Kvale og Brinkmann beskriver ydermere typer af underkategorier for kvalitative forskningsinterviews, hvorudfra vi har valgt *'det semistrukturerede livsverdensinterview'*. Med denne tilgang, kan vi indhente og fortolke på vores informanters subjekt oplevede betydning af vores to temaer (Steinar Kvale, 2009, s. 19).

”Det kvalitative interview kaldes sommetider ustruktureret eller ikke-standardiseret interview. Da der kun findes få præstrukturerede eller standardiserede procedurer til udførelse af disse former for

interview, må mange af metodebeslutninger træffes på stedet – under interviewet” (Steinar Kvale, 2009, s. 19).

Ved den valgte interview-metode, har vi undervejs i den interaktive interviewfase mulighed for at opdage og indfange nye indgangsvinkler på de problemstillinger, vi søger viden omkring. Denne mulighed kan vise sig hensigtsmæssig i forhold til uddybende spørgsmål, som potentielt kan tilvejebringe dybere og mere retvisende materiale. Vi har desuden ved denne tilgang mulighed for at ændre på rækkefølgen for spørgsmål, undlade spørgsmål, som af den ene eller anden grund ikke er relevant alligevel, eller på anden vis ændre formen, i bestræbelserne på at fremme interviewets flow og videns udbytte. Trods valget af denne fleksible interviewform ønsker vi stadig en interviewguide, hvoraf vores primære spørgsmål og umiddelbare rækkefølge vil fremgå. Interviews vil blive udført enkeltvis via den spørgende metode, hvor vi bedre kan gå i dybden med deres erfaringer, ved at udfolde det sagte (Mik-Meyer, 2005, s. 118) (Steinar Kvale, 2009, s. 17).

Interviewguiden er altså det overordnede manuskript, som har til hensigt at strukturere vores interviewforløb mere eller mindre stringent. Eftersom vi har valgt en semistruktureret tilgang vil interviewguiden indeholde emner, der skal dækkes og forslag til spørgsmål. Det er udelukkende op til interviewerens skøn, hvor stringent guiden følges, og hvor meget informanternes svar forfølges i nye retninger. Interviewguiden vil derfor fungere som en overordnet tjekliste, hvis primære funktion er at sikre de opstillede grundspørgsmål bliver besvaret. (Steinar Kvale, 2009, s. 151).

3.2.4.1. Rammerne omkring selve interviewet

Indledningsvis præsenterede vi os. Vi præsenterede således kort vores baggrund og bevæggrunde for at invitere netop ham til et interview. Vi redegjorde for, hvilken rolle interviewsvarerne var tiltænkt i vores projekt. Derefter blev det pointeret, at hvis nogle af vores informanter ønskede at være anonym, så var det muligt. Briefingen af vores intentioner havde til hensigt at skabe en interesse samt bidrage til en god og konstruktiv atmosfære. Vi tilgik de kvalitative forskningsinterview med en seriøsitet, positivitet og udadvendt attitude.

Efter endt interview tilbød vi en debriefing, hvor vi tilbød at gennemgå interviewet. Under denne debriefingen var der ligeledes mulighed for informanterne at stille spørgsmål o.l.. Afslutningsvis takkede vi for deres tid og medvirken. Afslutningsvis tilbød vi at sende dem en kopi af det endelige projekt (Steinar Kvale, 2009, s. 87-87,149,350).

3.2.4.2. Spørgeteknik og redskaber

God spørgeteknik handler om at stille spørgsmål, som kan få den tidligere indsatte til at forklare og uddybe, hvad han mener. Det er med til at fremme en ordentlig dialog, hvor informanter kan føle sig tryk og tale "frit fra leveren". Det er vigtigt, at vi under interviewet er bevidste om, at praktisere *aktiv lytning*, da dette er et godt redskab til at tilstræbe størst mulig fælles forståelse. Det er samtidig vigtigt for at vedligeholde og udvikle tillid, forståelse og respekt.

Derudover er det vigtigt, at vi er bevidste om vores verbale og non-verbale sprog. Aktiv lytning består i at følge den tidligere indsattes spor i samtalen omkring dennes oplevelser med prisonisering og resocialisering og samtidig være opmærksomme på, vi ikke bliver farvet af vores eget ståsted, fordomme og forforståelse. Vi vil derfor være bevidste om de spørgsmål, vi stiller. Spørgsmålene skal være neutrale og ikke farvet af vores egen forforståelse af problemstillingen, derudover skal vi være bevidste om, det er åbne eller lukkede spørgsmål. Vi ønsker at stille spørgsmål, der både er åbne og neutrale, som der ikke har nogen grundantagelse indbygget, ingen ramme, der udelukker noget eller dirigerer svaret i en bestemt retning (Steinar Kvale, 2009, s. 188-190).

3.2.4.3. De 7 faser

Kvale og Brinkmann opstiller *de syv faser*, som tilsammen udgør et være anvendeligt før, under og efter interviews. Værktøjet kan benyttes til og gennemføre et kvalitativt interview (Steinar Kvale, 2009, s. 117). Vi enkelt af de syv punkter samt konkrete formuleringer for på hvilken planlagt, struktureret og gennemført kvalitative livsverdensinterview med henviser til

Bilag 5.

3.2.4.4. Minearbejderen versus den rejsende

Til yderligere at kvalificere vores interviews har vi benyttet endnu et element fra Kvale og Brinkmann. Kvale bruger bl.a. to metaforer til at beskrive det teoretiske udgangspunkt, en

interviewer indtager. De to metaforer er henholdsvis '*intervieweren som minearbejder*' og '*interviewer som rejsende*.' (Steinar Kvale, 2009, s. 66).

- Interviewer som minearbejder:
 - Her opfattes viden som værende nedgravet. Det er derfor vigtigt, at intervieweren graver den søgte viden frem. Her vil interviewer formode, at den interviewede bevidst eller ubevidst besidder en indre viden, der afventer at blive afdækket. Derfor er det vigtigt, at intervieweren "graver" målrettet efter den viden der efterspørges. Dog uden at der bliver stillet ledende spørgsmål. Ifølge Kvale, vil viden her fremstå faktuel, objektiv og som en fast størrelse (Steinar Kvale, 2009, s. 66).
- Interviewer som rejsende:
 - Her opfattes viden som noget, man søger efter. Man er på rejse i en anden persons livsverden og denne persons opfattelser. Det er vigtigt, at intervieweren stiller spørgsmål og er nysgerrig, samtidig med at have fokus på, at det er interviewpersonens livsverden, der skal fortælles og forstås. Viden fremkommer derfor af det ukendte, fordi det er i det ukendte, vi får vores viden. (Steinar Kvale, 2009, s. 66)

En forskel på de to er; ved en minearbejdertilgang betragtes interviewet som et dataindsamlingssted, der er adskilt fra den senere dataanalyse. Mens en opfattelse af intervieweren som en rejsende kan føre til, at interviewet og analysen ses som sammenvævede faser - da et svar kan analyseres i momentet og lede til uddybende spørgsmål, eller sågar nye (grund)spørgsmål som udtænkes i momentet. Fortællingerne kan ved *den rejsende* ligeledes potentielt være mere fyldige, hvilket flugter med vores tolkende hermeneutiske tilgang. (Steinar Kvale, 2009, s. 67).

Vi vurderede det som mest hensigtsmæssigt at tilgå interviewene, som *den rejsende*. Vi ønskede at indfange vores respondenters erfaringer og refleksioner via deres unikke fortællinger, hvor vi ikke søgte at styre fortællingerne i en bestemt retning ved at "grave" efter et synspunkt eller en refleksion via søgende spørgsmål, som kan være influeret af vores forforståelse. Vi var dog inden interviews bevidste om, at vi måtte sikre, at den interviewedes fortælling efterfølgende kunne tolkes til resocialisering, prisonisering eller til forholdet mellem dem. Derfor var planen, at vi kunne skifte tilgang undervejs, såfremt den interviewedes fortælling til et givent spørgsmål, ikke tilnærmelsesvis kunne relateres til vores genstandsfelt. Dette vidste sig også at være tilfældet i forbindelse med udførelsen af samtlige interviews. Informanternes fortællinger tog til tider en "drejning", som ikke

kunne relateres til vores problemfelt, hvorfor vi indtog en minearbejdertilgang ved at stille mere specifikke og til tider understøttende supplerings spørgsmål til det oprindelige (grund)spørgsmål, i søgen efter oplevelser, som vi formodede, den interviewede var i besiddelse af. Som udgangspunkt lod vi dog, i tråd med *den rejsende*, vores informanter skildre deres fortælling, som de fandt mest hensigtsmæssig, da deres umiddelbare prioritering af, hvad der er vigtigst i forhold til vores to temaer, er mindst lige så interessant som vores prioritering af, hvad der er mest interessant.

Vi benyttede således en variation af minearbejderen og den rejsende, hvilket vi føler virkede efter hensigten, da vi fik fyldige og brugbare svar.

3.2.5. Ethiske overvejelser

Ved interviews kan der opstå etiske problemstillinger. De etiske problemer opstår, ifølge Kvale & Brinkmann, ved at: *"udforske menneskers private liv og lægge beskrivelser offentligt frem"* (Steinar Kvale, 2009, s. 80).

Vi gjorde os i forbindelse med udarbejdelsen af interviews følgende refleksioner ud fra de traditionelt diskuterede etiske retningslinjer, da de alle har indvirkning på de valg, som er blevet truffet. Det er henholdsvis; informeret samtykke, fortrolighed, konsekvenser og forskerens rolle (Steinar Kvale, 2009, s. 86). Ved informeret samtykke menes der, at informanterne er bevidste omkring undersøgelsens overordnede formål, samt deltager frivilligt. De følsomme oplysninger, som vi måtte indsamle og registrere med samtykke, er oplysninger om racemæssig eller etnisk baggrund, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning, fagforeningsmæssige tilhørsforhold og oplysninger om helbredsforhold, herunder misbrug af nydelsesmidler, alkohol m.v., og seksuelle forhold. Oplysninger om strafbare forhold, væsentlige sociale problemer, ulykker og andre oplysninger af rent privat karakter skal der også indhentes samtykke til at registrere.

En anden etisk problemstilling omhandler fortroligheden af informanterne. Dette betyder, at private data, som identificerer deltagerne, ikke afsløres. Afsløres identiteter skal deltagerne erklære sig indforstået med, at informationerne offentliggøres. Vi forholdte os til konsekvenserne ved valget af den kvalitative forskningsmetode. Interviewene blev udformet således, at informanterne fik en behagelig oplevelse, og spørgsmålene var derfor formet således, at informanterne ikke blev tvunget til at forholde sig kritisk til nogen eller noget, men derimod selv havde muligheden for at udtrykke sig i kraft af åbne spørgsmål.

Den sidste etiske overvejelse omhandler vores egen rolle. Her er vores egen integritet vigtig for kvaliteten af resultatet. Dette er især vigtigt, fordi interviewpersonerne er det vigtigste redskab i indhentningen af den viden, empirien skal frembringe. Under begrebet integritet hører; erfaring, ærlighed og retfærdighed. Disse begreber vil derfor have betydning for udformningen af interviewspørgsmålene (Steinar Kvale, 2009, s. 89-93).

3.2.6. Juridiske overvejelser

Vi har gjort os overvejelser om bl.a. tavshedspligt, videregivelsesregler og anonymisering. Vi vil sikre, at vi handler i henhold til persondatalovens regler om behandling af personoplysninger, hvor vi bl.a. er bevidste om, at vi ikke må videregive visse oplysninger, mens andre regler i visse tilfælde pålægger videregivelse. Beskrevet i Persondataloven hører alle former for dataindsamling ind under Persondatalovens regler for håndtering af personoplysninger. Personoplysninger forstås som direkte eller indirekte data om en person. Dette skal medtænkes i vores arbejde, da vi her kommer i indirekte kontakt med personfølsomme oplysninger, da vi ønsker at interviewe enkeltpersoner. Injuriereglen, straffelovens § 264d er vi også bevidste om. Eftersom vi skal interviewe tidligere kriminelle, foreligger muligheden for at opnå kendskab til forestående kriminalitet. Vi er bevidste om, at vi har pligt til at underrette politiet efter straffelovens § 141. Disse overvejelser samt andre vil ske løbende (Forlaget Jurainformation, 2015).

Vi har ydermere udfyldt, underskrevet og efterfølgende udleveret fortrolighedserklæring til de af vores informanter, der ønskede den. Denne er vedlagt som løssark.

4. Teori

Vores teori består både af nyere og ældre teori, der supplerer hinanden og herigennem bruges til, at give et helhedsindtryk af et fængselsopholds resocialiserende og prisoniserende effekt på individet.

4.1. Begrundet teorivalg og anvendelse

Begreberne prisonisering (Donald Clemmer) og resocialisering vil være omdrejningspunktet for at se på, hvorledes disse to begreber påvirker individet. Til at opnå en dybere forståelse for begreberne og hvilke påvirkninger de har på hinanden i forhold til indflydelsen på individet, vil vi anskue begreberne med teoretisk og empirisk briller. Vores teoretiske overvejelser kredsede omkring Goffman, Bourdieu, samt Linda Kjær Minkes bog *Fængslets indre liv* (Minke, 2012) og videnskabelige artikler af Anja Leavens (Leavens, 2009). Teorien af Erving Goffman, der benyttes i

dette projekt, bygger på undersøgelser foretaget for mere end 50 år siden i et samfund, som selvsagt er markant anderledes end det danske samfund, vi ser i dag. Derfor er det med en vis forbehold og kildekritik, at vi benytter det, som en del af vores empiri. Vi oplever dog, at Goffmans teori om den totale institution i særdeleshed er brugbar i forhold til prisonisering og resocialisering i forhold til individet, da Goffman i sine undersøgelser har fundet frem til træk, der kan siges generelt at gælde ved institutioner. (Goffman, 1967, s. 12).

Herudover ønsker vi i dette projekt bl.a., at benytte nogle af Pierre Bourdieus teoretiske begreber så som felt, kapital og habitus (Bourdieu, 2007), da disse er velegnede til, at begrunde afstøbningen af de sociale strukturer. Desuden kan Bourdieus baggrundsforståelse for den menneskelig handling benyttes til at forstå, hvorledes individets identitet kan påvirkes, når fængslet anskues som et socialt felt. Vi er bevidste om, at Goffman og Bourdieu er ikke en del af begrebet *prisonisering*, men vi ønsker at benytte dem til en grundlæggende forståelse for fængslet som institution og felt (Bourdieu, 2007).

Yderligere vil dele af Anja Leavens publikation *Fra Afsoner til Borger* fra 2007 (Leavens, 2009) blive benyttet som set tværfaglige perspektiv. Leavens har bl.a. i en længere årrække arbejdet som psykologisk konsulent i Kriminalforsorgen og har her arbejdet med både indsatte og ansatte i flere af Kriminalforsorgens institutioner, hvorfor hun har et indgående kendskab til disse (Leavens, 2009). Leavens giver et indblik i fængselskulturen og med hendes psykologiske baggrund giver det en anden vinkel på, hvilken effekt fængslet, som institution kan have på det enkelte individ, samt hvordan hun oplever den resocialiserende proces i danske fængsler.

Sidst men ikke mindst vil vores teoretiske grundlag komme fra Linda Kjær Minkes bog *Fængslets indre liv* fra 2012 (Minke, 2012). Minkes bog bygger på både kvantitativ og kvalitativ data. Hendes kvantitative data stammer fra 12 danske institutioner under Kriminalforsorgen, og det kvalitative data er udarbejdet på baggrund af interview med 68 forskellige indsatte i Vridsløselille Statsfængsel (Minke, 2012, s. 17).

4.2. Prisonisering

Især prisonisering er, sammen med resocialisering, en af vores teoretiske grundpiller i dette projekt. Vi vil derfor anskue dele af vores Problemformulering via begrebet prisonisering, som er formuleret af den amerikanske sociolog Donald Clemmer tilbage i 1940 (Minke, 2012, s. 1). Clemmer bliver af

mange anset som en pioner inden for fængselsforskningen. Clemmer var en af de første til at bruge begrebet prisonisering, der forklarer fængslets påvirkning på de indsatte (Minke, 2012, s. 21).

Clemmer definerede prisonisering som en assimilationsproces i fængslet, hvor indsatte i større eller mindre omfang kommer til, at forstå fængslets spilleregler ved bl.a. at tænke, føle, agere, tillære skikke, normer og generel kultur i fængslet, så de bliver en del af feltet (Minke, 2012, s. 1). Clemmer opfattede indsattes socialiseringsproces til fængselsamfundet eller med andre ord – prisoniserings processen, som dynamisk, hvor den indsatte over tid optog fængslets kultur, traditioner, skikke og handlemønstre. Processen starter ifølge Clemmer ved indsættelsen, fordi individet her mister sin egenrådighed og myndighed, hvorfor alle indsatte i denne forståelse bliver mål for prisoniserings processen i større eller mindre omfang (Minke, 2012, s. 22).

4.2.1. Samfundet og institutionen

Ifølge Bourdieus teoretiske tankegang består alle samfund af en længere række større eller mindre felter, der skabes af forskellige former for magt og kapitalformers fordelingsstruktur. Ud fra den opfattelse, at fængslet er et lille lukket samfund i samfundet, er det nødvendigt at belyse nogle strukturer, der forekommer i fængslet, og hvorfor der findes nogle forskellige normer og værdier, der anses for værende anerkendte og velanset, til forskel fra det omkringliggende samfund. Til at belyse dette, har vi benyttet Bourdieus forståelse af feltet herunder kapitaler. Disse sociale felter er produkter af en lang selvstændighedsproces. I feltet kæmpes der som i et spil mellem forskellige positioner med udgangspunkt i et sæt uofficielle og officielle spilleregler, der er i feltet. Disse udgøres af forskellige værdi- og normsystemer, der til forskel fra de officielle spilleregler er mulige at ændre og ikke nødvendigvis er bevidste. Det, der *spilles* om, i feltet er de indbyrdes magtforhold. De kort som, der spilles med, er de forskellige Kapitalformer og habitus. Deltagerne kan forsøge at forøge eller bevare deres kapital, men de kan ligeledes forsøge at ændre kapitalens relative værdi (Bourdieu, 2007, s. 110-111). Denne sans udvikles igennem erfaring med de spilleregler, der forekommer i de specifikke felter. Samtidig skabes feltets eksistensberettigelse, når feltets medlemmer anerkender hele spillets grundlag. Selve investeringen i de eksisterende regler i et felt kalder Bourdieu *illusio*. *Illusio* beskriver således det forhold at et individ føler at det spil, der udspilles i det pågældende felt er interessant og betydningsfuldt og derfor umagen værd at spille. Bourdieu forklarer endvidere *illusio* ved hjælp af habitus, således at det er et individs habitus, der er bestemmende for om det ønsker at indgå i spillet i et bestemt felt. *Illusio* omhandler altså forholdet mellem et individ og et bestemt felt, og betegner den interesse, det pågældende individ føler for det

pågældende felt, mens reglerne indenfor feltet er doxa. Bourdieu bruger doxa til at forklare et felts udtalte spilleregler. Det er implicite regler som konstant reproduceres i feltet og hvis gyldighed ingen i feltet betvivler. Det ses ved, at medlemmer af et felt ikke tænker over, at de agerer ud fra et bestemt doxa og dette gør ifølge Bourdieu illusion mere total og ubetinget (Bourdieu, 2007, s. 110).

Hvis individet er i besiddelse af bestemte gældende kapitalformer, kan det i bestemte felter udvikles til at opnå accept eller anerkendelse hos en dertilhørende gruppe. Denne positionering er altafgørende for at afgøre styrkeforholdet i gruppen.

Bourdieu mener, som før nævnt, at alle samfund består af felter og derfor vil vi i vores analyse, udforske, hvordan dette gør sig gældende i et fængselsmiljø, samt hvordan doxa kommer til udtryk.

Den totale institution beskrives som at have en, altomfattende eller total karakter, der symboliseres ved den barriere mod socialt samspil eller interaktioner med omverdenen og mod at kunne gå, når man vil, som ofte er indbygget i institutionen ved låste døre, høje mure, pigtrådshegn o.l. (Goffman, 1967, s. 13).

Et af de væsentlige træk ved institutionen er, at alle aspekter af tilværelsen sker på samme sted og under samme myndighed, de indsattes daglige gøremål udøves i nærvær af en stor gruppe mennesker, hvor alle behandles ens, daglige rutiner er skemalagte og håndhæves af personalet, og der er påtvungne aktiviteter, der skal opfylde institutionens officielle mål (Goffman, 1967, s. 12). Desuden beskrives forskellen på de ansatte og de indsatte, som at indsatte bor på institutionen, og de har derfor begrænset kontakt med omverdenen, hvorimod de ansatte arbejder efter tidsnormering og kan forlade institutionen efter endt arbejdsdag. De to grupper kan som oftest have en stereotyp opfattelse af hinanden. De ansatte opfattes, af de indsatte, som nedladende, overlegne og ondskabsfulde. Hvor de indsatte opfattes som, bitre, hemmelighedsfulde og upålidelige. De to grupper har ligeledes forskellige selvforståelser. De ansatte føler sig højtstående og retfærdige, til forskel fra de indsatte, der har en følelse af mindreværd, svaghed, skyld og måske endda bebrejdelse. Derudover er der begrænset social bevægelighed mellem de to grupper, hvilket ofte er bestemt oppefra. Ydermere forgår samtalerne mellem de indsatte og ansatte i en bestemt tone (Goffman, 1967, s. 14).

4.2.2. Prisoniserings proces

Ifølge Clemmer fulgte prisoniserings processens to faser, nemlig *overgangsfasen*, samt *den integrerede fase*. Hver af faserne var kendetegnet ved nogle adfærdsmønstre, der kunne aflæses som *prisoniserings faktorer*.

1. Processen for overgangsfasen startede ved indsættelsen, hvor den indsatte måtte:
 - Accepterer en underordnet position og deraf følelsen af statustab.
 - Tilegne sig viden om fængslet som organisation, samt de ansattes roller.
 - Tilegner sig nye vaner, f.eks. en ny døgnrytme, anderledes spisevaner m.m.
 - Tilegne sig sproglige koder for, at kunne forstå og gøre sig forståelig i fængselssamfundet.
 - Erkende, at attraktive genstande og forhold ikke kommer af sig selv, men at man derimod må kæmpe for sine rettigheder (Minke, 2012, s. 24).
2. Herefter fulgte den integrerede fase, som var kendetegnet ved at:
 - Den indsatte i højere grad interagerede med andre medindsatte.
 - Herigennem udviklede den indsatte præferencer; f.eks. job – og uddannelsespræferencer i fængslet.

Det var ifølge Clemmer ikke muligt at redegøre for, hvornår prisoniserings fasen stoppede, da både processen og hastigheden varierede særdeles meget. Desuden var de indsatte påvirket af f.eks. fængselsskift o.l. (Minke, 2012, s. 24).

Graden af prisonisering afhang ifølge Clemmer af:

- Længden på straffen.
- Personlighed og ens tidligere relationer før fængslingen.
- Omfanget af kontakter med det konventionelle samfund.
- Involvering med medindsatte.
- Accept eller afvisning af medindsattes regler og normer.
- Hvorvidt den indsatte internt i fængslet bliver sammensat med prisoniserede eller ikke-prisoniserede medindsatte.
- Hvorvidt vedkommende indgik i spil og seksuel omgang med andre indsatte (Minke, 2012, s. 24).

Følgelig forbinder Clemmer ligeledes graden af prisonisering sammen med blandt andet alder, kriminalitetsart, nationalitet, race samt religiøs overbevisning. De aspekter af prisoniseringsfasen, som foruroligede Clemmer, var påvirkninger, der fremmede kriminalitet og/eller asociale adfærdsmønstre, som kunne resultere i, at den indsatte blev bærer af en kriminel ideologi (Minke, 2012, s. 25).

4.2.3. Social proces og diskulturation

Goffman mener ikke, at fængsler skaber en helt ny kultur hos de indsatte, men han taler der imod om en fjernelse af visse adfærdsmønstre. Denne *diskulturation* opstår, ifølge Goffman, når den indsatte ikke kan følge med i verden uden for murerne. Den indsatte oplever herved en mangel på ”træning” i den normale tilværelse, som gør den indsatte kan have svært ved at håndtere dagligdagen efter endt straf (Goffman, 1967, s. 18).

Der er, ifølge Goffman, tegn på solidaritetsfremmende tendenser i fængslet, dog at disse er formindskede. Goffman mener, at det ofte er forventningen om solidaritet og gruppeloyalitet blandt de indsatte, der skaber en vis form for fjendtlighed overfor dem, der bryder loyaliteten (Goffman, 1967, s. 50).

Diskulturationen kan medføre psykiske påvirkninger, som skaber forandringer i den indsattes tro på sig selv og på andre mennesker. Den hidtidige oplevelse af sig selv undergraves, oplevelsen af at have en vis magt over sin egen situation og selvbestemmelsesret ødelægges (Goffman, 1967). Dette kan udvikle sig til en decideret løsladelsesangst hos de indsatte. Nogle indsatte kan få følelsen af, at de mister evnen til at forstå og rette sig efter de normer samfundet kræver og derfor forsøger den indsatte at skjule, at han har været indsat i et fængsel. Sådanne mekanismer kan meget vel præge de indsattes manglende tiltro til systemet, samt påvirke deres tillid til at modtage hjælp fra f.eks. socialrådgiverne (Goffman, 1967). Desuden er Goffmans begreb *proaktiv status relevant*, da det er en status, den indsatte får ved indsættelse. *Proaktiv status* påvirker den indsatte på den måde, at de kan føle det som unaturligt at forlade fængslet, da dette kan opleves som et brud med det vante. Det den indsatte kommer til at tage med sig ud af fængslet, vil som oftest ikke være afskrækkelsen af den indskrænkede frihed, de oplevede under afsoning, men derimod er det selve genforeningen med selvbestemmelsen, der kan virke intimiderende (Goffman, 1967, s. 59). *Proaktiv status* er altså radikal anderledes, end hvad den indsatte oplevede udenfor ”murerne”. Samtidig vil den sociale status aldrig helt blive den samme efter endt afsoning, og det kan føre til en stigmatisering, hvis den proaktive status er ufordelagtig (Goffman, 1967, s. 59). F.eks. Kan det være svært for en tidligere

indsat at finde arbejde efter endt afsoning, da han nu har ”en plet” på sin straffeattest. Dermed bliver *proaktiv status* et af de mest markante *institutions* præg fængslet stigmataene hos den indsatte ved endt afsoning.

4.2.4. Kapitalformer og habitus

Vi ønsker at benytte Bourdieus teori om kapitalformer til at understøtte, hvordan ressourcer anerkendes og fordeles indenfor murerne. Da de indsatte skal agere indenfor et bestemt fængselsfelt, må de investere i bestemte former for ressourcer, som i Bourdieus terminologi kaldes kapital, med kapital menes en værdi eller ressource, som den indsatte er i besiddelse af. Den relative værdi af kapitalen afhænger af det felt, som den bringes i spil i. Gennem sin kapital har den indsatte mulighed for at opnå indflydelse på feltet og derved magt som bruges til at tilpasse sig feltets doxa (Bourdieu, 2007, s. 37).

Alle påvirkninger, vi som mennesker udsættes for gennem livet, bliver lagret og senere omdannet til *habitus*. Begrebet habitus kan gengives til værdi- og normsystemer, kulturelle vaner eller holdningssystemer som den enkelte og mange enkelte i fællesskab de orienterer sig efter. Habitus er de kropslige og kognitive strukturer, der ligger til grund for menneskers handlinger, de meninger de har, og de valg de træffer - deres praksis F.eks. kan der være tale om forskellige oplevelser og erfaringer. Ifølge Bourdieu spiller habitusbegrebet en stor rolle, når vi vurderer, hvordan individet udvikler sig til at agere i et bestemt socialt felt. Habitus har en afgørende betydning for den mængde af forskellige kapitalformer, som individet har mulighed for at tilegne sig (Jerlang, 2008, s. 371).

”Sådanne habitus’er er varige dispositions-systemer, der er prædisponerede til at fungere som strukturerende strukturer, det vil sige som principper, der frembringer og strukturerer praksisser og repræsentationer” (Bourdieu, 2007, s. 92).

Habitus skaber de adfærdsformer, som er i feltet og som individet formoder, vil blive anerkendt, og positivt modtaget. Habitus vil desårsag forhindre adfærdsformer, der anses som uacceptable og som derfor vil blive negativt modtaget (Bourdieu, 2007, s. 96). Den indsatte vil naturligt foretage nogle handlinger, der er motiveret af hans tidligere erfaring fra feltet. Habitus styrer altså adfærd, uden at man behøver at være bevidst omkring det. Derfor adskiller habitusbegrebet sig fra at være en vane, da det ikke altid er indlært med et bevidst formål. En stor del af individets valg er altså ikke bevidste, men *førbevidste* (Bourdieu, 2007, s. 94-95). Valgene træffes ligeledes på baggrund af spilleregler i den vante habitus, som for eksempel kan være etiske og moralske. Bourdieu har fokus

på feltet og ikke individet. Dette gælder også brugen af habitusbegrebet på trods af, at det umiddelbart kan opfattes som meget individ orienteret. Bourdieu mener, at habitus kommer til udtryk i arbejdsdelingen mellem kønnene, forbrugsmønstre og så videre. Habitus skal forstås som noget, der er blevet naturliggjort, og dermed er det blevet inkorporeret i historien, hvorfor man glemmer at tænke over den (Bourdieu, 2007, s. 93). Habitus er derfor en styrepind/rettesnor, der styrer individet i det sociale spillerum og kan herigennem opfattes, som et produkt af de rammer, som samfundet opstiller. Habitus muliggør fri tænkning, oplevelser og handlinger, dog udelukkende indenfor det system af skemaer, som er indlejret i individet. Strukturen styrer handlingen gennem tvang og begrænsninger. Individets habitus vil aldrig være synlig, så længe man er fanget af de sædvanlige alternativer (Bourdieu, 2007, s. 94).

Individer i en bestemt gruppe eller klasse besidder en sammenlignelig habitus. Selvom alle individer i en gruppe ikke har de samme erfaringer og i samme rækkefølge, har gruppemedlemmerne dog en stor chance for at være blevet konfronteret med samme situationer, i forhold til adgangen til bestemte goder og tjenester (Bourdieu, 2007, s. 100). Relationen mellem habitus og felt udmøntes altså på to måder. For at bruge spil-analogien igen, så er habitus forståelsen af spillet og kendskabet til reglerne i spillet.

4.2.5. Fængselsidentitet

Psykologen Anja Leavens har beskrevet de afsoningskonsekvenser, der kan forekomme på baggrund af den identitet, der opstår hos den indsatte, dette kalder Leavens for *fængselsidentiteten*. Ifølge Leavens er henholdsvis fængslet og samfundet udenfor "murerne" to meget forskellige verdener, hvilket medfører, at flere og flere indsatte bliver nødt til at aflære samfundets regler, normer og koder, og indstudere fængslets i stedet (Leavens, 2009, s. 4). Ved løsladelsen bliver den indsatte altså nødt til, at "vende 180 grader" og aflære fængslets gængse normer og koder, og ligeledes indstudere samfundets igen. Ifølge Leavens er omstændighederne under aflæring de karaktertræk og den adfærd, som er fremtrædende i fængslet, og således det, der kendetegner fængselsidentiteten. Det er ligeledes disse faktorer, som skal aflæres til fordel for omstændighederne under indlæring, som er kendetegnende træk ved det "normale" samfund. På basis af Leavens teori udgør de to meget forskellige felter, fængsel og samfund, det besværligt for mange indsatte at opretholde en god kontakt til deres familie (Leavens, 2009, s. 7).

Goffman beskriver ligeledes en struktur i fængslet, som står i modsætning til samfundet. Under opholdet i fængslet vil de normale regler, der fungerer i samfundet, ikke være gældende og i stedet

findes der et privilegiesystem, der danner grundlag for reglerne i fængslet. Systemet er i store træk bygget op om belønning og straf. Den indsatte belønnes for sin gode opførsel, mens indsattes modstand straffes med inddragelse af privilegier. Løsladelse er ofte regnet med i dette system, og fængslet bruger derved den spænding, der er imellem inde og ude til at manøvrere de indsatte. Helt praktisk flyttes de indsatte også rundt som straf og belønning, hvilket kan medføre, at afdelinger får et bestemt ry (Goffman, 1967, s. 44).

5. Analysestrategi

Vi vil i tråd med vores hermeneutiske videnskabsteori, benytte den meningsfortolkende analyse til at afdække pointerne for vores gennemførte interviews. Vi vil manifeste vores informanternes interviewsvar via meningskondensering og kategorisering og derigennem fortolke udsagn mod vores hovedbegreber. Denne fortolkning vil lejlighedsvis ske, uden hensynstagen til vores informanternes forståelseskontekst, hvorfor vi potentielt fortolker udover informanternes selvforståelse.

Vi vil tage afsæt i hvert interviews fundamentale betydninger, som vi (evt. via fortolkning) vil kategoriserer til vores teoretiske begreber og overordnede referenceramme. Vi vil dog fortolke med sensitivitet for at bevare validiteten. Lejlighedsvis vil vi inddrage informantens kontekst for at ytre sig, som han gør, hvilket kan understøtte værdien af det sagte. Vi anser dette afsæt, som værende brugbart i søgen efter at koble det sagte i henhold til empiri og endvidere ønsker vi at lave en fyldestgørende belysning af vores Problemformulering.

”Forskeren skaber forståelse, der er baseret på interaktion mellem tendenser i dataene og forskerens forforståelse og faglige forankring. Tolkning indebærer altså, at vi sætter de fænomener, vi studerer, ind i en større sammenhæng” (Thagaard, 2010, s. 147). Analysens vigtigste pointer agter vi at tematisere i en tredelt analyseopbygning. Dette valg er foretaget for at skabe overblik og forståelse. De tre analysedele munder ud i hver deres delkonklusion, som afslutningsvis bliver benyttet i en samlende diskussion.

5.1. Analysedele

Analyse dele:	
Feltet og individet	Her vil vi se på det danske fængselssystem i vores teoretiske forståelsesramme gennem afdækning af de forskelle og ligheder, der forekommer imellem det danske fængselssystem og Goffmans totale institution. Herefter vil vi blandt andet benytte Bourdieus begrebsapparat, herunder kapital, doxa og illusio til at identificere fængslet som felt. Dette vil vi sammenholde med informationer fra vores tre interview med de tidligere indsatte Achmed, Mikkel og Mohammed. Vi vil således komme ind på de sociale processer som de tidligere indsatte gennemgik i forhold til at positionerer sig i feltets hierarki.
Kulturen	I forlængelse af foregående analyses, foretage her analyse på hvordan prisonisering udspiller sig indenfor fængselsfeltet. Via Goffmans og Bourdieus begreber, vil vi behandle de tidligere indsattes sociale ageren indenfor feltet kontra når de færdes i det konventionelle samfund. Vi vil analysere på, hvorvidt mismatch mellem de to felter, skaber ændringer i identitet.
Resocialiserende arbejde	Vi ønsker at analysere på feltet, i relation til socialrådgiverens resocialiserende arbejde. Derfor ønskes en analyse af, hvordan det resocialiserende arbejde blev oplevet af vores informanter.
Diskussion	Vi vil afslutningsvist diskutere, med afsæt i relevante pointer, fra vores tre analyseafsnit. Diskussionen kommer til at kredse omkring to perspektiver, henholdsvis de indsattes og socialrådgiverens. På den måde får vi en tværdelt diskussion, som søger at finde faldgrupper og nøgleaspekter indenfor succesfuld resocialiserende arbejde.

6. Analyse

Hver analysedel opstillet deduktivt med en teoretisk kronologi, som betyder, at afsnittene delvist bygger videre på delkonklusionen fra den foregående analysedel.

6.1. Feltet og individet

I dette analyseafsnit, ønsker vi at holde relevant teori, op mod den viden om praksis, vi har opnået via vores interviews. Mere specifikt, vil vi analysere på vores interviews via Goffmans begreb om den totale institution for at opnå en baggrundsviden om, hvilke afledte mekanismer, der er i spil. Derefter vil vi analysere videre med afsæt i vores fund ud fra Bourdieus begreber felt, kapital, habitus, doxa og illusio. Dette gøres for at afdække hvilket felt, der er tale om, samt belyse menneskelig ageren indenfor dette felt.

6.1.1. Fængslet som felt

Fængslet er et eksempel på den totale institution, eftersom de indsatte, opholder sig der hele tiden. Alle de daglige aktiviteter og rutiner foregår i fængslet (Goffman, 1967, s. 14).

Achmed: *"... Men i fængslet gik det laaaaangsomt, man ved hvad man skal, fra man vågner til man skal i seng, du har aldrig travlt dernede."* jf. Bilag 1 (som forefindes på vedlagte CD).

Oplevelsen af fængslet som afgrænset felt, besvares generelt af vores tidligere indsatte, som værende en meget anderledes oplevelse, end den "verden" de kendte til.

Achmed: *"... det er et andet liv derinde."* jf. Bilag 1.

Ifølge Goffman, så bor de indsatte i fængslet og har begrænset kontakt med omverdenen uden for murene (Goffman, 1967, s. 14). De opbygger derfor et liv indenfor murerne, som er radikalt anderledes end det, de har ude i samfundet. Dette kan være så foruroligende og gennemgribende; at resocialisering næsten kan være umulig. Ifølge Clemmer skaber de indsatte ikke kun modstand mod fængslets officielle regler, men samfundet normer (Minke, 2012, s. 23).

Achmed: *"... man føler, at dem udenfor nærmest har glemt én..."* jf. Bilag 1.

Vi ønsker yderligere at koble teorien sammen med oplevet praksis ved at inkludere disse citater:

Achmed: *"... i fængslet, da bor du i ét værelse, så det er meget rutine det hele, og du har ikke noget at gå op i. ...Der er andre regler derinde, der er andre rammer"* jf. Bilag 1.

Mikkel: *"... når døren bliver lukket og låst, så er du alene og du kan ikke komme ud."* jf. Bilag 2(som forefindes på vedlagte CD).

Af citaterne fremgår det, at både Achmed og Mikkel oplevede en afgrænset og isolerende tilstand, mens Achmed ligeledes taler om en meget triviell dag, hvilket går i tråd med Goffmans teori om total institution.

Goffman beskriver ligeledes den totale institution, som et sted man opholder sig sammen med en stor gruppe mennesker, man ikke selv har valgt (Goffman, 1967, s. 14-15). De indsatte indgår i et socialt felt, hvor de indsatte, i modsætning til i de fleste andre felter, er tvunget til at indgå og forholde sig til hinanden og i en situation med tvungen kontakt til andre mennesker, søger de fleste bevidst eller ubevidst mod andre med forenelig habitus (Goffman, 1967, s. 17).

Fængslet bliver de indsattes hjem for en periode. Den bevidste og ubevidste tilpasningen til fængslet som felt, kredser imidlertid ikke kun om de fysiske rammer, men også til korrekt ageren indenfor de fysiske rammer. Men hvad kunne korrekt ageren afstedkomme?

6.1.1.1. Hierarki

En af vores funderende antagelse i projektet har været, at feltets interne struktur i høj grad er bygget op omkring et hierarki med stærke og svage indsatte.

Achmed: *"I et fængsel er det meget hierarki. Og fyre - der er testosteron overalt. Det er den sejeste, sygeste og vildeste der bestemmer jo. Så man kan ikke gå rundt og gøre som det passer sig. Ham idioten kan føle: "Hey det er mit område!" Så jo, det er et andet liv derinde. Du kan ikke bare gå rundt og gøre som det passer dig."* jf. Bilag 1.

Achmed fortæller her om den hækkeorden, som han oplevede under sin afsoning. Indsatte højest oppe i hierarkiet bliver beskrevet, som dem der kan "begå sig". De kender derfor til feltets uofficielle regler og normer.

Mohammed: *"... Man sloges og at man har en ok status udenfor, så er man inde i gruppen. Hvis man har et godt værd, men der er også nogen der kan liste sig ind i den status uden at have noget at have det i."* jf. Bilag 3(som forefindes på vedlagte CD).

Som Mohammed fortæller her, så opstår et hierarki i fængslerne formet som en skala, der strækker sig fra det at være svag, til det at være stærk. Hvor der både er tale om den indsattes rygte og

historie udenfor fængslet, men samtidigt er det også muligt at opbygge sin identitet indenfor murerne. I nedenstående citat svare Achmed på, om han var en del af et hierarki under sin afsoning.

Achmed: *"Ja, det blev man jo så småt med tiden, det må jeg hellere være ærlig og sige. Det gjorde man. For enten er man den der... (pause) man vil jo gerne have det godt, mens man er derinde. Så enten gør man noget for at få det godt selv, eller man kan være den, der kører sit eget show og får det ad helvedes til af mange andre. Så jo! Jeg ændrede mig pænt meget derinde. Jeg ændrede mig meget for at følge med flowet."* jf. Bilag 1.

Achmed beskriver hierarkiet, som en del af fængselslivet, og som noget man, som indsat, er nødt til at forholde sig til og indordne sig under, fordi man ellers risikerer at blive placeret i bunden af hierarkiet og dermed, som Achmed udtaler: *"får det ad helvedes til."* Som Achmed udtaler, kan det altså være svært bare at passe sig selv og undgå hierarkiet, fordi man derved automatisk kan blive placeret nederst i hierarkiet, hvilket i hans optik, vil forringe livskvaliteten under afsoningen. Det kan dog delvist være muligt for indsatte at passe sig selv. En øvelse som antagelsesvis kan være lettere at gennemføre med en kortere dom, end med en lang dom.

Mikkel: *"... jeg skulle bare have afsonet og ud, jeg skulle ikke til at ligge og være hardcore gangsta, imens man er der inde eller når man kommer ud igen. ... jeg skulle bare have kortest mulige afsoning og ud der fra."* jf. Bilag 2.

Samlet af ovenstående, kan korrekt ageren bringe den indsatte højere op i hierarkiet, hvilket giver magt og status i fængslet. Men hvad skal der til for at opnå det? For at kunne forstå dette, vil vi via Bourdieu dykke ned i feltets formelle og uformelle regler og normer.

6.1.2. Individet

Den bevidste bevidsthed om, hvorledes, der ageres "korrekt" indenfor feltet, kan inddeles i såvel officielle som uofficielle spilleregler. Disse ses i praksis ved, at nye indsatte blev introduceret til feltets doxa fra henholdsvis de ansatte og de indsatte.

Mikkel: *"... da vi kom 1. dag, 2. dag tror jeg, det var, der skulle vi have et foredrag fra en fængselsbetjent, der fortalte os en masse ting. Bagefter skulle vi have foredrag med fællestillidsmanden for de indsatte, og så sagde han, at jamen æhh, jeg kan fortælle jer, at betjente kan fortælle det samme, som jeg kan fortælle, men jeg kan også fortælle noget som betjentene ikke kan og så begyndte han at fortælle om alle de regler, der er de indsatte*

imellem med, hvordan fungere med stoffer, gangmand og hvem der sælger, kan skaffe ting, hvordan du får fat i de ting, du skal bruge derinde.” jf. Bilag 2.

Regler skulle efterleves, omend officielle og uofficielle regler kunne konflikte. Brud kunne resultere i en konsekvens.

Mohammed: *”... så havde man måske fået en eller anden disciplinærstraf inde i fængslet, som var fuldstændig åndssvag og uretfærdig... så er det man laver et indre oprør.” jf. Bilag 3.*

Mikkel: *”... Du stikker jo ikke derinde, gjorde du, såååå kom du nok en tur på boldbanen...” jf. Bilag 2.*

Achmed: *”... Jamen konsekvenserne var slåskamp – BANG!” jf. Bilag 1.*

Ovenstående indikerer den bevidste indtræden i feltet, og feltets regler. Bevidstheden om de officielle og uofficielle regler, og hvilke konsekvenser brud på disse kunne være. De ansatte straffede brud på deres regler med disciplinærstraf (jf. Straffuldbyrdelseslovens kapitel 11), mens de indsatte straffede med *en tur på boldbanen*. Således et svært felt at navigere indenfor, eftersom efterlevelse af en officiel regel, kunne konflikte med en uofficiel og vice versa.

At kunne agere succesfuldt i feltet indebærer ligeledes ubevidste tillæring. Den ubevidste indtræden forekommer ved, at indsatte tilpasser sig igennem en praktisk sans og foretager nogle ubevidste valg (Bourdieu, 2007, s. 110-111). Denne sans udvikles igennem erfaring med de spilleregler, der forekommer i det specifikke felt.

Mohammed: *”... man ændrer sig bare automatisk, til at være en gangster foran gutterne... Det var helt klart ubevidst... sådan er man bare IKKE jo, det var noget der udviklede sig derinde ubevidst, sådan stille og roligt.” jf. Bilag 3.*

Mikkel: *”Jeg tror slet ikke det var bevidst, at jeg ændrede opførsel, jeg tror det var meget ubevidst...” jf. Bilag 2.*

Tilpasning i adfærd i henhold til feltet, er således en kombination af bevidste og ubevidste. Begge understøtter feltets eksistensberettigelse, eftersom der anerkendes og investeres i hele fængslets doxa, både officielle og uofficielle via såvel bevidste som ubevidste indtræden.

Selve investeringen i doxa for et felt, kalder Bourdieu for *illusio*, hvilket bl.a. kan determineres ud fra den enkeltes habitus, og de kapitaler som dennes habitus kan magte.

Investeringen i doxa og dermed illusion, er ifølge vores informanter meget individuel.

Mikkel: ”... jeg så flere, som byggede en hel karrierer op derinde... der var en fyr, der aldrig skulle have været inde og sidde. Han var røget ind for at have sprunget et skide busstur i luften og han ændrede eddermanne karakter, da han kom ind, altså det var helt åndssvagt... Han var sådan en mors dreng, der aldrig havde lavet ballade. Han var ræd lige til at starte med... men snart troede han, det var en amerikansk fængselsfilm, han var med i.” jf. Bilag 2.

Mohammed: ”... eller om du er en af dem, der passer sig selv. En der har lavet noget kriminelt og ikke blander sig. Så tænker man ham der, han skal bare videre.” Jf. Bilag 3

Mikkel: ”Jeg skulle have afsonet og ud, jeg skulle ikke til at ligge og være hardcore gangster ...” jf. Bilag 2.

Her fortolkes, at Mikkel ikke bevidst investerede i doxa. Trods ønsket om at begrænse investeringen, er medlemmer af et felt ifølge Bourdieu ikke altid klar over, at de agerer ud fra et bestemt doxa og dette gør illusio mere total og ubetinget (Bourdieu, 2007, s. 110). Som modstykke ses Mohammeds illusio:

Mohammed: ”... solgte stoffer eller hash eller et eller andet, så kunne jeg... det var lidt lige som et spil skak du ved, så står ham der ved vagten, så kunne jeg få de andre til at kigge dårligt på ham, det kunne måske være én, der havde trådt på min forretning, så sagde jeg noget dårligt om ham. Det var et spil derinde. Ja jamen det er det. Hvis man var involveret i den kriminalitet, der var inde i fængslet.” Jf. Bilag 3.

Her fortolkes en høj investering i doxa. Således stor individuel forskel i illusio. Sammenfattet af vores interviews, giver de en klar indikation på, at enten var illusio høj eller også var den forsøgt begrænset. Hvorvidt illusio har en (ind)direkte effekt på graden af 1. prisonisering, 2. resocialisering og 3. effekt på identiteten, vil vi behandle i vores diskussionsafsnit.

Med baggrund i den enkelte indsattes illusio, kan individet ud fra feltets gældende kapitalformer, opnå accept, anerkendelse og dermed positionering i forhold til de andre aktører i feltet. Denne positionering er altafgørende for at afgøre fængselshierakiet/styrkeforholdet i gruppen.

I forhold til kapitalformer specifikt for feltet, må det antages, at mere eller mindre alle kriminelle har været en del af et kriminelt felt, før deres afsoning og samtidig må det formodes, at det

kriminelle felt har mange af de samme kapitaler som fængselsfeltet. Eksempler på disse kapitalformer er antagelsesvis fysisk fremtoning, økonomisk kapital og ens kriminelle renommé. Det, at de indsatte pre indsættelse til afsoning, har været en del af et kriminelt felt kan betyde, at de besidder kapital, en erfaringsbaseret forståelse for doxa og dermed formår og ønsker at indgå i fængselsfeltet/høj illusio.

Nedenstående søger at give en forståelse for de kapitaler, som bevidst/ubevidst tilstræbes i feltet.

Achmed: *"Man er ligeglad derinde" "Testosteron overalt" "Det er den sejeste, sygeste og vildeste der bestemmer jo"* jf. Bilag 1.

Mikkel: *"du var ikke en rigtig kriminel med mindre du har siddet i fængsel mindst 5 gange."* Jf. Bilag 2.

Mohammed: *"Jeg havde også nogle episoder derinde, hvor jeg var meget aggressiv. Tror det er noget ... Måske en maske man tager på derinde. ... jeg fik mistillid til folk..."* jf. Bilag 3.

Med bevidst/ubevidst stræben efter visse kapitaler som anerkendes i fængselsfeltet, kan der aflæres nogle kapitaler, som er egnede i feltet udenfor murene. Goffman beskriver, at den totale institution kan være medvirkende til at fjerne visse adfærdsmønstre fra individet, som gør individet uegnet til livet udenfor murene.

En ændring i kapitaler ud fra feltets doxa, beskrives af Mohammed, at indsatte forsøger at vedkende sig og agerer efter spillereglerne (doxa):

Mohammed: *"... Nogen jeg kendte udefra, de var slet ikke sådan, når de var ude som, når de var inde. Jeg kunne bare sidde og ryste på hovedet, men det var jo okay for, det var sådan spillet det var jo. Men man kunne godt sidde og grine. Det var bare sådan kulturen var."* jf. Bilag 3.

Ud fra hvad Mohammed siger, giver han udtryk for at kunne forstå og acceptere kulturen (doxa) i fængslet. Ligeledes fortolkes, at det i fængselsfeltet er "okay", at den enkelte (u)bevidst tilegne sig nogle karaktertræk ud fra doxa. På den måde gennemgås en sekundær tilpasningsform. Den sekundære tilpasningsform ændrer de indsatte adfærd og potentielt deres identitet.

Mht. habitus, som Bourdieu kortfattet definerer som de kognitive strukturer man agerer indenfor, og evne til at opnå nye kapitaler. De indsatte handlinger, skete fortolkningsmæssigt ud fra de kapitaler

de på daværende tidspunkt anså som værende korrekte, i henhold til feltets doxa. Korrekt kapital, indenfor og udenfor fængslet er ikke de samme. Hvilke samtlige af vores informanter gav udtryk for.

Achmed blev adspurgt: *"...Var der så nogle ting i din adfærd, som gav problemer efter din løsladelse? - tænk f.eks. måder at reagerer på?"*

Achmed: *"Jo, det var der da. Der var da nogle ting jeg skulle arbejde på at ændre." "Fængslet gjorde mig mere aggressiv" "På nogle områder blev min tillid mindre til folk ... også mindre til systemet.. Derinde er man bare en sur og gnaven indsat." jf. Bilag 1.*

Ovenstående uddrag tilkendegiver at Achmed havde tilegnet sig nogle kapitaler, som ikke er gavnlige udenfor murene. Achmeds tidligere påviste engagement i feltet (læs *illusio*), for at *"få det godt derinde"*, har fortolkningsmæssigt besværliggjorde hans resocialisering. *Illusio* i feltet, som sker via ens ageren ud fra ens kapital, som er indenfor rammerne af ens habitus, er med til at skabe afstand til en genetablering i samfundet. Bevidst eller ubevidst..

Forskel i kapitaler indenfor og udenfor "murene" kan opridses med nedenstående citater af Achmed, da disse indrammer meget sigende, den tillærte forskel i adfærd ud fra feltets anerkendende kapitalformer:

Achmed: *"Man er tit en vred person dernede, udenfor er du jo ikke vred hele tiden... tænk meget anderledes. ... I starten da jeg var derinde, jeg kendte jo ikke til det. Så man var meget naiv, vil jeg sige. Så f.eks., hvis én spurgte; hej Achmed, kan jeg ikke lige låne en pakke smøger? så gir man ham en pakke smøger. Så gør han det igen 2 dage efter, uden at tænke på, at han faktisk tager røven på dig. Sådan var det tit derinde, man er venlig overfor én, men man har en bagtanke og vil altid have noget af dig. Det var nok den naive Achmed, stolede på folk her og der, men så lærte jeg, at folk er nogle røvhuller, de skal ikke have nogen chancer. Man skal ikke være sød, man skal være ond." jf. Bilag 1.*

Igennem praktisk læring af feltets doxa, tilegnede Achmed nye kapitaler (*"vred, mistroisk, folk er nogle røvhuller, man skal være ond"*) som blev afvejet som værende hensigtsmæssige i forhold til at leve i feltet. Kapitaler som ikke just er hensigtsmæssige i livet uden murene.

Mohammed fortæller om to vidt forskellige udgangspunkter for hans opførsel. Disse kan som udgangspunkt, fortolkes som et forsøg på at jonglere mellem felternes kapitaler og doxa. (indenfor kontra udenfor murene).

Mohammed: *"... ja, der var forskellig adfærd. Dem jeg havde kendt altid, fra da jeg var ung.. Men med de kriminelle, der kørte man gamet. Man var lidt to personer, der var den kriminelle og når man var sammen med familien og de gamle venner, der var man ikke kriminelle. Jeg var meget bevist om det. ... de behøvede jo ikke få at vide hvor langt "væk" man egentligt var. Det gav selyfølgelig problemer."* jf. Bilag 3.

Denne tvedeling i opførsel, tolker vi som potentiel værende en kilde til uro i ens identitet. En tvedeling i opførsel, ved stærk illusio i henhold til fængslets felt og stræben mod dennes kapital, kan der ifølge Goffman, ligeledes skabes en vis form for løsladelsesangst, hvor de indsatte kan siges at opleve følelsen af at være tryggere i fængslet end udenfor.

Mohammed: *"... det var lidt mærkeligt, når jeg havde været på orlov, og så når jeg kom hjem... eller hehe når jeg kom tilbage til min celle, så var det ,som om jeg havde sådan en tryghed. Det var helt underligt. Jeg var glad for at komme tilbage til det værelse, der var nederen. Jeg havde en vis tryghed der ..."* jf. Bilag 3.

Det er bemærkelsesværdigt, at Mohammed her omtaler hans celle som; *at komme hjem*. Derudover taler ham om trygheden ved at vende tilbage til det kendte. Det kan blandt andet skyldes, at fængselsfeltet ubevidst betragtes som det "normale", at hans identitet i tiltagende grad føltes mere naturlig i fængslet end udenfor. Trygheden ved "*at komme hjem*", kan ligeledes skyldes usikkerheden om, hvad morgendagen bringer, er mindsket betragteligt i fængslet, da alle dage er struktureret og skemalagt. Noget som Achmed italesætter i nedenstående citat.

Achmed: *"... da jeg kom ud, der fik jeg mig en kæreste, hvor vi flyttede sammen hurtigt. Og, i fængslet, da bor du i ét værelse, så det er meget rutine det hele, og du har ikke noget at gå op i. Så dit værelse.. Kan du forestille dig? alt ligger bare som punkt og prikke, som du selv har lagt det. Du kan huske hvor tingene er. Der er aldrig noget nyt, i hvordan værelset ser ud. Den måde du rydder op på - den er ens hver dag, der er aldrig noget nyt. SÅ kommer man udenfor, skal bo sammen med én, og så kan der ske nogle ting, som at tingene går i stykker eller tingene bliver flyttet rundt, det er som om, at det kan ens hjerne ikke kaperer - det kommer ud af ens "rutine-skal". Det var meget svært. Når du kommer ud, så er du bare i*

det fri, hvor alt kan ske. Der inde der har du kontrol på alt, når du har kontrol over alt, så ved du hvor tingene er og hvor tingene ligger og det hele det kører bare oppe i din hjerne. Udenfor, der kontrollerer du ingenting.” jf. Bilag 1.

At skulle returnere til et liv udenfor fængslet, kan således være en stor omvæltning. Goffmans begreb diskulturationen, kan ifølge teorien, lede til udskrivningsangst/løsladelsesangst, eftersom indsatte kan miste evnerne til at forstå de doxa, som huserer udenfor "murene". Den proaktive status, som en given indsat har i fængslet, (evt. status i hierarkiet) kan ikke direkte overføres til livet udenfor, da de kapitaler, som giver denne status, er væsentlig anderledes. Ifølge Goffman, kan ufordelagtig proaktiv status efter endt afsoning medføre stigmatisering af den nu tidligere indsatte. En potentiel stigmatisering, som yderligere kan påvirke individets identitet.

Mikkel: *”Man ligger lige pludseligt sin identitet i, at man har siddet inde... man bliver set skævt til...” jf. Bilag 2.*

Achmed: *”Jamen man tænker da... Når jeg kommer ud, så er jeg dømt. Jeg kan ikke få et job, jeg er fucked. Også når man er oppe ved anklageren, når de læser ens ting op, det lyder jo meget groft.. så sluger man det til sig og tænker, nååå jamen, er jeg åbenbart fucked op. Jeg er en syg fange, jeg kan lige så godt leve sådan, det er jo sådan folk tror jeg er... Jeg mødte mange derinde, af dem der havde været der i lang tid. De sagde til mig, at de bedre kunne lide at være derinde. Hvor jeg tænkte, det var da rimelig fucked og spurgte; vil du ikke gerne ud? Nej sagde han, for jeg ved ikke hvad der skal ske udenfor, og folk tænker også dårligt om mig, så vil hellere være derinde, hvor jeg ved hvad der skal ske og hvor jeg føler mig tryk. Der er mange, der føler sig mere tryk i fængslet end udenfor, selvom det lyder underligt. Men den er altså go nok.” jf. Bilag 1.*

Vores informanter snakker alle om, at deres adfærd/identitet er justeret i henhold til de kapitaler, doxa og illusio, som findes i feltet indenfor "murene". Ligeledes har vi inddraget citat, som påviser den svære omstillingsproces, som sker i mødet med feltet udenfor "murene". Påvirkning af identitet og konfliktende påvirkninger af denne, vil blive yderligere analyseret i det kommende afsnit.

6.1.3. Delkonklusion

Vi har via uddrag fra vores interviews, sammenholdt kendetegn ved Goffmans total institution og begreber fra Bourdieu, med oplevet virkelighed indenfor og udenfor fængselsmurene. Vi kan på baggrund heraf konkludere, at der findes en sammenhæng mellem teori og praksis. De negative

følgekonsekvenser ved en total institution, søges især via de åbne fængsler mindsket, ved at de indsatte i større omfang, har mulighed for at forlade fængslet på f.eks. orlov eller udgang til private gøremål udenfor murene. Men disse muligheder knytter sig til ens ageren i fængslet, hvorfor en højere *illusio* til feltet kan medføre konsekvenser såsom sanktioner om inddragelse af orlov mm. Så jo større *illusio* til fængselsfeltet, jo større afstand til det etablerede samfunds *doxa* og de kapitaler som knyttes dertil. Dermed en potentiel spiral af yderligere samhørighed til fængselsfeltet, da berøring med *doxa* og kapitaler udenfor murene fratages. Vi har ydermere karikeret, hvordan *doxa* og kapital i fængselsfeltet er anderledes end udenfor murene. Med denne viden opnået, ønsker vi at analysere på, hvordan vores indsatte oplevede resocialisering, prisonisering og endvidere hvordan disse påvirkede deres identitet.

6.2. Kulturen

Et af de essentielle fokuspunkter i dette projekt, er som bekendt de modsatrettede påvirkninger de tidligere indsatte oplevede under afsoning. I relation hertil vil vi bl.a. undersøge om kulturen, resocialisering og prisonisering i fængslerne har indflydelse på de tidligere indsattes opfattelse af dem selv og andre indsatte under deres afsoning. Vi vil i denne analysedel undersøge yderligere, hvorvidt der er tale om en bestemt kultur og om denne kultur er med at ændre den indsattes identitet. Vi ønsker derfor at forstå, hvordan miljøet og kulturen former de officielle og uofficielle *spilleregler*, som er gældende for de indsatte og deres identitet. For herefter at kunne vurdere, hvilken effekt det har haft for de tidligere indsattes identitet.

Mohammed: *"De indsatte har ikke påvirket mig til at stoppe kriminaliteten, mere til at forøge den. Såå jamen de er kommet med mange gode idéer, man får mange gode kontakter derinde. Ja ens omgangskreds udviklede sig meget hurtigt indenfor de kriminelle levebaner og sådan noget der. Fik alle mulige vilde idéer. Man blev helt opstemt af det derinde, så man bare ikke kunne vente med at komme ud og gennemføre det."* jf. Bilag 3

Achmed: *"...Selvfølgelig, der bliver snakket meget kriminalitet. Der er meget vidensdeling indenfor crime. Hvis man stoler på hinanden, så tænker man, hvorfor ikke gøre noget sammen? - dele en bid af kagen og erfaringer. Så folk spurgte selvfølgelig, hey Achmed når vi kommer ud, skal vi så ikke gøre sådan og sådan. Man havde nogle aftaler om ting."* Bilag 1.

I ovenstående citater fortæller Mohammed og Achmed om, hvordan de blev mere kriminelle og mellem linjerne, hvordan de accepterer fængselskulturen. Hvilket kan suppleres af Mikkels overordnede beskrivelse af fængslet.

Mikkel: ”... *i bund og grund er det en eller anden form for kriminel skole.*” jf. Bilag 2.

Vi tolker ovenstående som, at fængslet kan gøre en indsat mere kriminel, hvilket er problematisk på flere niveauer. Det er problematisk, da den pågældende herved potentielt øger mængden af kriminelle handlinger (f.eks. via indgået aftaler om specifik kriminalitet efter løsladelse), mindsker sandsynligheden for at blive taget (via vidensdeling om *crime*) og endvidere kan det skabe en synergi af afstandstagen til doxa og kapitaler, som der leves efter udenfor murene, som besværliggør det socialfaglige arbejde, som forsøges udført af socialrådgivere m.fl.

Ved at indsatte accepterer den kultur, som vi har påvist hersker i fængslet, skabes der samtidig en accept af den tilhørende alternative kapital, som anerkender den kriminelle levevej frem for andre mulige og mere traditionelle kapitalformer såsom familie og uddannelse.

Denne accept vil give feltet sin eksistensberettigelse, men i dette tilfælde vil feltet eksistere, uanset om de indsatte accepterer fængslets kultur, deres indsættelse eller reglerne (Bourdieu, 2007). Fængselsfeltets doxa kan dog bliver reproduceret igennem de indsattes og ansattes fælles accept. Ifølge Clemmer, kan accept ligeledes vise noget om graden af prisonisering hos den indsatte. F.eks. en længere dom kontra en kortere dom, hvilket vil sige at fængslets uofficielle regler og interne normer oftere bliver accepteret af de indsatte, som er mest prisoniseret. Mohammed og Mikkel omtaler ligeledes accepten af fængslets kultur:

Mohammed: ”... *Man var en anden person. Når døren blev åbnet (i cellen) og man kom i fællesskab med de andre så ændrede man sig helt sikkert. Altså det ved jeg ikke, jeg havde det som om jeg var med i en film, man ændre sig bare automatisk til at være en... ja ... en gangster foran gutterne. Og så var man hård og sådan noget der, når man var ude på gårdture, men så når man sad inde for sig selv havde man bare nederen på. Altså man havde ikke nederen på hele tiden, man var ikke ked af det som sådan, men var sgu træt af at sidde inde. Når man var ude blandt kammeraterne så snakkede man ikke om det, når man var sammen med de andre fængselsfanger, så snakkede man ikke om det der, at var en smule træt af at sidde inde, man var mere sådan jo flere år man har siddet inde jo sejere er*

du bare... Galt det bare om at have den "sejevest" på eller hvad man kan sige. Tror det er noget... måske en maske man tager på der inde." jf. Bilag 3.

Mikkel: "... altså man tager jo en maske på når man kommer derind, det bliver man jo ligesom nød til... Man sidder derinde med en masse ubehagelige mennesker, så man har en eller anden maske på. Man gør sig lidt mere hård end man egentligt er. Det er helt sikkert, man ændrer sig. Æææhhh det gør man. Jeg tror mere, man ændrer sig oppe i sit eget hoved kontra udad til... Men jo det er der ingen tvivl om, at man ændrer sig." jf. Bilag 2.

Achmed: "...nogen er jo falske og har en facade på, for at virke hårdere." Bilag 1

Sammenfattet af ovenstående fortolker vi os frem til, at det er en ikke-italesat og acceptabel norm, at indsatte i samvær med andre indsatte under afsoning, forsøger at fremstille dem selv "hårdere" end de er. Dermed tilstræbes og fremstilles andre kapitaler end dem de hidtil har tillært i livet pre indsættelse. Aflæring af de hidtidige kapitaler og tillæring af fængselsegnede kapitaler er en proces, en proces som kan have en ikke-hensigtsmæssig indflydelse, på den tilsigtede resocialisering.

Som skrevet i første analysedel sker en diskulturation, som gør, den indsatte uegnet til at klare en eller flere dele af hverdagslivet udenfor murerne pga. isolation fra samfundet (Goffman, 1967, s. 18-19). Styringen eller påvirkningen af den indsatte identitet kan ske på flere forskellige måder; for det første kan det ske igennem forholdet mellem institutionen (ansatte, herunder socialrådgiver, fængselsbetjente og feltets doxa) og den indsatte. For det andet kan interne magtbalancer de indsatte imellem, opstå i fængselskulturen. På den måde ses påvirkninger fra to sider, den resocialiserende og den prisoniserende, som kan trække den indsatte i modsatrettede retninger. Modsatrettede påvirkninger om "korrekt" adfærd, som ses i citatet af Mikkel på side 38, om læring på dag to, fra henholdsvis de ansatte og de indsatte.

Mikkel beskriver mellem linjerne, at de officielle regler, som er fastsat fra fængslets side ofte bliver negligeret af de indsatte, især når de er modstridende med de normer og uofficielle regler, som findes mellem de indsatte. Disse kan tolkes som en indikation af, at de indsatte accepterer den del af fængselskulturen, som dækker modstand og overskridelse af gældende lovgivning i fængslet, som må siges at være sammenlignelige med normer og lovgivningen i samfundet. Der kan være flere årsager til, at de indsatte accepterer fængselskulturen. Derfor behøver accepten af kulturen ikke at være frivillig og investeringer i fængselskapital kan være en nødvendighed for at "overleve".

6.2.1. Modstridende påvirkninger

Som før nævnt møder de indsatte forskellige magtbalancer under afsoning:

- I. En som eksisterer mellem de indsatte og ansatte,
- II. og en anden, som udelukkende er mellem de indsatte.

Disse to forskellige autoritære styringsmekanismer forekommer samtidig, og der findes dermed flere niveauer af fængselskulturen. Achmed og Mohammed fortæller begge, at de har oplevet en ligegyldighed og useriøsitet fra socialrådgiverne under deres afsoning.

Achmed: "... hende der (socialrådgiveren), det var mere.. Hvad kunne du tænke dig at lave? og hvad skal der ske når du kommer ud? Det var jo kun for at holde én oppe. Give en nogle muligheder, men det var ikke noget, jeg kunne bruge til noget jo." jf. Bilag 1.

Achmed udtrykker her, at han mangler noget konkret og holdbart fra socialrådgiverne. Han oplevede ikke socialrådgiverne som en resocialiserende del under sin afsoning.

Achmed: "... Der var jo os indsatte på den ene side og de ansatte på den anden. Jeg synes ikke, man havde noget forhold med dem." jf. Bilag 1.

Dette forhold kommer til udtryk, blandt andet når man ser på, hvordan Achmed forholder sig til at modtage hjælp, mens han afsoner. Ikke bare Achmed, men alle de tre tidligere indsatte er af den overbevisning, at fængselsbetjentene og socialrådgiverne udviste ligegyldighed og mistro overfor dem. Dette er ifølge Goffman er en naturlig del den totale institution (Goffman, 1967, s. 14).

Mohammed: "... de ansatte og socialrådgivere og sådan noget der, der oplevede jeg at de var meget mistroiske, der var selvfølgelig nogen af dem der troede lidt på en, men de gjorde ikke nok. Og jeg følte de har nok ret, jeg er jo bare kriminel og de kan også godt se på mig, at jeg skal jo bare ud være kriminel igen, når jeg kommer ud. Ligegyldigt hvor meget jeg smører på. ... Jeg synes ikke socialrådgiverne gjorde noget for mig. Jeg følte ikke, at jeg fik noget hjælp af dem sådan rigtig. Det jeg fik tilbudt var, at jeg havde en lejlighed, og kontanthjælp fik jeg kun en gang ud af de 8 gange jeg havde siddet inde. Jeg var meget udisciplineret da jeg sad inde, jeg skulle nok ha haft noget mere hjælp i stedet for de bare sagde ja, du gør bare sådan og det og det når du kommer ud." jf. Bilag 3.

Mohammed fortæller her, at han oplevede en stor ligegyldighed, hvor han havde den opfattelse, at de ansatte, herunder socialrådgiveren så ned på ham, og han følte, at han støtte panden mod en mur, når han opsøgte hjælp. Forholdet bærer præg af en "os og dem" kultur. Da vi adspurgte Mikkel om, han havde oplevet "os og dem" kultur i fængslet? Altså forholdet mellem indsatte og ansatte.

Mikkel: *"Ja helt klart, der er en kæmpe forskel mellem "os og dem" Altså som du siger de indsatte og fængselsbetjente, der er meget stor forskel, altså på ingen måde som i amerikanske fængselsfilm, men der kan nemt drages paralleller imellem at der er de indsatte med ét hierarki og fængselsbetjente, socialrådgivere og dem man ellers kommer til at snakke med der inde. Og hvordan jeg drog nytte af dem, altså jeg havde fået et arbejde lige inden jeg kom ind og sidde og havde mistet mit kørekort i forbindelse med, at jeg skulle ind og sidde. Jeg fik lov til at komme ud tidligere på orlov § 31'er, for at kunne tage alkohol trafik kurser, så jeg kunne bibeholde mit arbejde og generhverve mit kørekort meget hurtigere og det tror jeg hjalp mig rigtig rigtig meget, at jeg blev hjulpet ud i at... jeg tog klart imod alt det hjælp jeg kunne få, som jeg så det, ville det være dumt alt andet. Så kunne jeg komme ud af fængslet og have kørekort."* jf. Bilag 2.

Mikkel oplevede som den eneste, at han kunne drage nytte af socialrådgiverne ansat i fængslet. At det kun var Mikkel, som oplevede at modtage brugbar (resocialiserende) hjælp fra en socialrådgiver, var det mon et resultat af, at han var førstegangsaftøjet og endvidere i mindre grad var påvirket af feltets doxa, kapitaler og bevidst ikke ønskede illusio til feltet (læs:prisoniseret)? Altså kan prisonisering være hæmmende for resocialiseringen? Eller skal det tilskrives tilfældigheder, at kun Mikkel oplevede brugbar hjælp?

Det virker ikke umiddelbart som om, nogle af vores informanter havde nogen form for had eller på anden måde en negativ personlig holdning til de ansatte, mens Mohammed og Achmed begge giver udtryk for, at socialrådgivere ikke var til nogen nytte, mens alle tre informanter tilkendegiver, at betjentene var nogle, man ikke havde lyst til at talte med.

Mohammed: *"... Hvis man sad for lang tid og snakkede med vagterne, så havde man gang i et eller andet der ikke var godt, ville de andre fanger snakke om det. Det var ikke godt hvis man gjorde det for meget."* jf. Bilag 3.

Mikkel: *"... så var der stadig en "os og dem" kultur. Der blev kigget skævt til dem, som at der gik og snakkede med betjentene. Det gjorde man ikke rigtig."* jf. Bilag 2.

Ovenstående formuleringer af Mohammed og Mikkel viser, at afstandstagen til social interaktion, herunder resocialiserende hjælp/samarbejde med de ansatte skyldtes en "frygt" for de andre indsattes reaktion. Dog ses mellem linjerne i vores gennemførte interviews, at det var mere acceptabelt at tale med socialrådgivere eller lignende end betjentene.

Normerne i fængslet og mellem de indsatte er afgørende for, hvem det er accepteret at være sociale med. Både Mohammed og Mikkel fortæller, at man som indsat, gennemgående er særligt opmærksomme på, at holde afstand til fængselsbetjentene, fordi de var bevidste omkring deres medindsattes reaktioner og tanker omkring det. Samtidig ønsker de ikke nogen dybere relation til de ansatte, da dette kan have negative konsekvenser i forhold til de andre indsatte.

Mikkel: ”... men du stikker jo ikke derinde. Det giver jo lidt sig selv, at sååå kommer du nok en tur på boldbanen, men hvis de kunne tilbyde dig noget som du kunne drage personlig vinding på, så gjorde du selvfølgelig det.” jf. Bilag 2.

Mikkel fortæller her, at de indsatte har en holdning til, at man ikke *stikker* (sladrer om) hinanden, det er en del af de uofficielle regler. Stikkeri kunne resultere i fysisk afstraffelse, mens almen interaktion med en ansat (især fængselsbetjente), som minimum medførte en degradering i det interne hierarki. Såfremt en indsat oprigtigt ønsker resocialiserende hjælp, kan denne i kræft af feltets uofficielle doxa, således potentielt fravælge hjælpen, da angsten for konsekvenser fra de andre indsatte overskygger ønsket om resocialiserende hjælp.

Solidariteten mellem de indsatte kan ligeledes spille en rolle i forhold til doxa og være selvforstærkende, da de indsatte kan have en fællesnævner i at opponere mod de ansatte. Dette kan sættes i relation til Goffman, der beskriver de sociale og solidariske processer i institutionen som værende præget af bestemte fællesskaber og loyalitetsbånd (Goffman, 1967, s. 16). Goffman nævner desuden samtidigt, at der kan opstå en eller anden form for forventning om loyalitet blandt de indsatte, som betyder at loyaliteten ikke enestående kan fortolkes som uprovokeret, da der er mulighed for at opnå modvilje overfor dem, som ikke deltager i fællesskabet og på den måde indordner sig under normen i feltet (Goffman, 1967, s. 16-17). Dette tangere næsten til frivillig tvang, hvis de indsatte vil undgå problemer og konflikter med de andre indsatte, skal de tilpasse og indordne sig fængslets kultur og normer. Fængselskulturen kan også karakteriseres som, i højere grad at have karakter af quid pro quo interaktioner, end måden hvorpå interaktioner udspiller sig mellem mennesker udenfor murene. Achmed: ”Man giver hinanden tjenester derinde.” jf. Bilag 1.

6.2.2. Delkonklusion

Vi har på samme vis, som i det forrige analyseafsnit, søgt at sammenholde teori med oplevet praksis. Igen synes der at findes markante lighedspunkter.

Vi har ud fra vores informanternes ord påvist, at kulturen og samværet i fængslet kan gøre de indsatte mere kriminelle. Vi har ligeledes behandlet, hvordan indsatte ifølge egne ord "*tager en maske på*," når de er sammen med de andre indsatte. Vores informanter bruger formuleringen *maske*, hvilket vi finder interessant, da det vidner om, at de er bevidste om handlingen (at tage maske på), men ifølge tidligere afsnit og citatinddragelse heri, er følgevirkningerne delvist ubevidste, eftersom der tilkendes gives, at vi ikke var bevidste om, at de pludseligt havde ændret sig. Vi tolker det som, at masken kan blive siddende, selv når de ikke vidste, den var på. Det unormale, blev ubevidst det normale. Sammenfattet af analyseafsnit tolker vi, at de indsatte (u)bevidst tillærer sig kapitaler. Tillæringen varierer i takt med *illusio*, en tillæring som medfører en ubevidst forandringsproces, som har en indflydelse på såvel den resocialiserende hjælp, som på deres identitet.

Vi har også sandsynliggjort, at interne uskrevne normer blandt de indsatte, herunder fængsels uofficielle hierarki, kan virke styrende for de indsatte handlinger samt for den resocialiserende interaktion med de ansatte, eller mangel på samme. Vi har fundet, at selvom *illusio* er varierende, vil den altid være til stede, da en vis investering kræves for, at kunne begå sig. I forlængelse heraf har vi påvist, at afstandstagen til de ansatte kan relateres til, i hvor høj grad den pågældende indsat har investeret i feltets *doxa* (*illusio*). Vi har endvidere redegjort for, at *illusio* kan knyttes til tillæring af nye kapitaler. Jo højere *illusio*, jo større tillæring af fængslets kapitaler, som kan være uhensigtsmæssige i forhold til en succesfuld resocialisering.

Vores informanter har alle tilkendegivet, at interaktion med ansatte (især fængselsbetjentene) er ilde set, hvilket vi anser som en barriere for det resocialiserende arbejde. Men hvad skal socialrådgivere være opmærksomme på? To ud af tre informanter tilkendegiver, at den hjælp de blev tilbudt fra socialrådgivere var utilstrækkelig, men hvad skyldtes dette? Hvilke omstændigheder er i spil i forhold til resocialisering, anskuet fra socialrådgiverens perspektiv?

6.3. Resocialiserende arbejde

En socialrådgiver ansat i Kriminalforsorgen, skal ifølge vores hidtidige fund, navigerer i et felt hvor påvirkninger internt mellem de indsatte, modstrider de resocialiserende påvirkninger han eller hun

forsøger at udøve for de indsatte. Vi ønsker i det kommende, yderligere at nuancere fængselsfeltet, anskuet fra socialrådgiverens perspektiv.

6.3.1. Mulige barrierer for den indsattes resocialisering

Som supplement til vores påviste afstandstagen til de ansatte, vil vi præsentere, citater som har til hensigt at vise, at det internt mellem fangerne trods alt, var "tilladt" at følge et resocialiserende forløb, omend der sås tvivl om motivationen bag.

Muhammed og Achmed blev adspurgt: "*Kunne man blive anset som svag, hvis man oprigtigt fulgte et resocialiserende forløb?*" Hvortil de svarede:

Muhammed: "*Det kommer an på... hvis du er en af dem der gerne vil være sej derinde eller om du er en af dem der passer sig selv.. Hvis en af dem der er ledertyper går ind i et af de her programmer, så tænker man, at han gør det for at det skal se godt ud på hans papirer og at han prøver på et eller andet. Jf. Bilag 3.*

Achmed: "*... Overhovedet ikke. Folk ser sådan på det, hvis du f.eks. er til anger management, så ser de det ikke som om, at man skal have hjælp på det personlige plan, men at du skal have ét eller andet at lave, så du ikke keder dig hver dag... På ens papirer ser det også godt ud, helt sikkert også derfor mange gør det." Jf. Bilag 1*

Det tyder altså på, at det er acceptabelt de indsatte imellem at følge et resocialiserende forløb, selvom det er tydeligt, at motivationen bag, ikke for alle, skyldtes et oprigtigt ønske om resocialisering. Men som vi har sandsynliggjort tidligere i projektet, kan prisoniserende ændring af indsattes adfærd ske ubevidst, hvorfor vi afleder, at resocialiserende ændring ligeledes kan se ubevidst. Vi tolker hermed, at resocialisering kan ske, selvom den pågældende indsatte evt. har "paraderne oppe" i forhold til systemet og resocialiserende tiltag. "*... han tog paraderne op og troede det var en amerikansk fængselsfilm han var med i...*" jf. Bilag 2. Clemmer opfattede indsattes prisoniserings processen, som dynamisk, hvor den indsatte over tid optog fængslets kultur, traditioner, skikke og handlemønstre (Minke, 2012) derfor er det vigtigt at den resocialiserende hjælp i fængslet i relationen/samarbejde mellem den indsatte og socialrådgiveren bliver etableret fra starten. Hvorvidt der findes barrierer, og i så fald hvilke, spurgte vi ligeledes vores informanter om.

Mikkel: "*... der er mange der lever i den verden derinde, at det er fedt at være kriminel.*" Jf. Bilag 2.

Vi udleder heraf, at der er findes indsatte, som ikke ønsker et liv uden kriminalitet. Som minimum er det dét udtryk, de giver udadtil de indsatte imellem (maske). Men vores informanter giver også udtryk for, at de til tider oprigtigt ønskede kriminalitetsfrie tilværelser, men at det varierede, hvorvidt de var motiveret for et liv uden kriminalitet eller fortsætte med kriminalitet. Hvilket kan skyldtes påvirkninger fra begge sider, underforstået indsatte og ansatte.

Muhammed: "... *socialrådgivere og sådan noget der, der oplevede jeg at de var meget mistroiske, der var selvfølgelig nogen af dem der troede lidt på en, men de gjorde ikke nok. Og jeg følte de har nok ret, jeg er jo bare kriminell og de kan også godt se på mig, at det skal jeg jo bare ud være igen når jeg kommer ud. Lige gyldigt hvor meget jeg smører på.*" Bilag 3.

Her forstås, delvist mellem linjerne, at Muhammed ikke var færdig med at være kriminell, hvorfor han ikke var modtagelig for den hjælp, som socialrådgiverne forsøgte at udøve ham på daværende tidspunkt. Som kontrast hertil ses nedenstående citat, som viser, at da Muhammed var klar til at blive hjulpet, følte han ikke at der var nogen hjælp at få.

Muhammed: "... *specielt den sidste gang, hvor jeg fik den lange dom på 3 år eller hvor lang tid det nu var... der var jeg sgu modtagelig for hjælp og der fik jeg ikke noget hjælp. De eneste jeg følte der troede på mig, det var de andre kriminelle. hehe.*" Bilag 3.

Et nøgleord indenfor resocialisering i fængslet synes hermed at være *timing*. Timing til at påvirke den indsatte, når denne er modtagelig for hjælpen.

Nedenstående, er tiltænkt som et eksempel på, hvor tilsyneladende veludført socialt arbejde, praler af på den indsatte, da timingen ikke var rigtig.

Achmed: "*Jooo, socialrådgiveren hun prøvede da at hjælpe lidt. Hun spurgte mig blandt andet hvad jeg kunne lide og gerne ville lave. Ud fra det ville hun hjælpe mig og søge ting. Man var nok ikke den mest modtagelige for at få hjælp. At hun måske ville hjælpe mig eller hvordan, var ikke noget jeg bevidst lagde mærke til. Hendes ord var bare snak, for at holde mig glad.*" *Give én nogle muligheder, men det var ikke noget, jeg kunne bruge til noget jo.*" Bilag 1.

Sammenfattet af Achmeds interviewsvar, udover ovenstående citat, var han i starten af hans afsoning ikke modtagelig for hjælp. Senere i Achmeds afsoning, fik han resocialiserende hjælp, som

virkede efter hensigten. Denne hjælp kom fra en SSP medarbejder tilknyttet Hjørring Kommune, som i arbejde med Novo Nordisk gjorde en forskel for Achmed.

Achmed: "Men jeg var også heldig. Ca. et halvt år inden jeg skulle ud, modtog jeg et brev fra Novo Nordisk. Om jeg ville være med i et projekt, hvor man kunne få noget arbejde og en uddannelse igennem dem, så de hjalp én når man kom ud... Det var ikke noget socialrådgiveren i fængslet var med til at sætte op, det var en SSP medarbejder fra Hjørring Kommune. En mand der havde tilknytning til projektet. Han kom ud og besøgte mig, det var igennem ham det hele foregik faktisk. Da jeg kom ud, da sagde SSP-kommune-mand, at hvis der var noget jeg skulle have hjælp med, så kunne jeg altid ringe til ham. Han kom også forbi mig nogle gange, for at spørge hvordan det gik, for at følge op på, om man kunne lide det man lavede og om man havde styr på sit budget. Han hjalp mig også med at finde lejlighed, hjalp med en masse praktiske ting vil jeg sige." jf. Bilag 1.

Af ovenstående udleder vi, at det bl.a. var timingen samt den personlige relation, som gjorde forskellen for Achmed i forhold til hans resocialisering. En timing, hvor det springende punkt, var den erkendelse, han var noget frem til, via påvirkninger fra indsatte.

Achmed blev adspurgt: "Var der øjeblikke, hvor du ikke vidste hvilken vej du ville gå, bl.a. fordi du blev påvirket i to forskellige retninger? Altså, skal jeg gå med jobbet på Novo Nordisk? - eller skal jeg gå all-in på kriminalitet?" jf. Bilag 1.

Achmed: "Uhhh, jeg kan sagtens følge dig. Dét tænkte man nemlig rigtig meget på. Af alle de mennesker man mødte derinde, da sagde de ældre tit, at det er "enten eller"! Du kan ikke leve halvt af det der, og halvt af det der. Det kan der ikke komme noget godt ud af. Du skal gøre op med dig selv, om du enten går hele vejen med crime, eller lægger det til side og har et job... du ved, ændrer sig. Så jo, på et tidspunkt, der tog jeg da et valg med at; enten går jeg hele vejen med ballade, eller stopper og går en anden vej." jf. Bilag 1.

Mikkel derimod, var modtagelig for hjælp under hele hans afsoning, hvorfor de resocialiserende tilbud virkede efter hensigten, umiddelbart lige efter indsættelse til afsoning.

Mikkel: "... jeg havde fået et arbejde lige inden, jeg kom ind og sidde og havde i forbindelse med dommen mistet mit kørekort. Jeg fik lov til at komme ud tidligere på orlov 31'er³ for at kunne tage alkohol trafik kurser, så jeg kunne bibeholde mit arbejde og generhverve mit

³ Fængsels-slang for § 31, Kapitel 8, "Udgang til særlige formål" jf. BEK nr. 587 af 30/04/2015

kørekort meget hurtigere og det tror jeg hjalp mig rigtig rigtig meget... Jeg tog klart imod alt det hjælp jeg kunne få, som jeg så det, ville det være dumt alt andet... " jf. Bilag 2.

Mikkel fortæller i relation til ovenstående, at socialrådgiveren satte krav til ham, for at han kunne komme på § 31 udgang. Krav som ligeledes kan kategoriseres, som havende en resocialiserende effekt.

Mikkel: "... Jeg røg en del hash også mens jeg sad inde. Der blev det lagt ret rent på bordet, at hvis jeg kunne lægge en ren urinprøve, så kunne jeg starte på alkohol trafik kursus, så derfor kunne jeg ligeså godt stoppe." jf. Bilag 2

At Mikkel skulle vise, at han kunne stoppe med at ryge hash for at få udgang, viser, at de indsatte skal "yde, før de kan nyde", hvilket vi tolker, som et eksempel på brugbar kapital som søges tillært, som ligeledes er gældende udenfor "murene".

Mikkel fik rettidig og hensigtsmæssig resocialiserende hjælp under hans afsoning, mens Achmed blev tilbudt resocialiserende hjælp via flere kanaler og personer samt på flere forskellige tidspunkter i hans afsoning. Han var ligeledes modtagelig for rette hjælp, på rette tidspunkt.

Men Mohammed derimod, han oplevede at han ikke fik tilstrækkelig hjælp i fængslet.

Mohammed: "Jeg synes ikke socialrådgiverne gjorde noget for mig. Jeg følte ikke, at jeg fik noget hjælp af dem, sådan rigtigt. Jeg prøvede at komme til sådan noget Anger Management, men kom aldrig til det, kan ikke huske hvorfor. ... kontanthjælp fik jeg kun én gang, ud af de otte gange jeg havde siddet inde. Jeg skulle nok have haft noget mere hjælp, i stedet for de bare sagde; ja du gør bare sådan og det´ og det´ når du kommer ud." Jf. Bilag 3.

Efter dette svar, blev Mohammed adspurgt om hans oplevelse af manglende hjælp, var de ansattes "skyld" eller hans egen "skyld", hertil han svarede:

Mohammed: "Mest mig selv jo, jeg var ikke helt parat til det. Jeg ville gerne, men var ikke parat til det. Der var nogen gange, hvor jeg virkelig havde følelsen af, at nu skulle jeg bare tage mig sammen og ud af det.." "... så tænker man godt nok fuck systemet, så kan det det hele være ligegyldigt, så er det som man laver et indre oprør, hvor man.. Der er ingen håb derude. Også selvom man prøvede og sætte sig og virkelig fortælle dem, men det virkede

som om de ikke stolede på én og de ville ikke engang høre på hvad man havde at sige. Nogen gange sad de bare og vendte ansigtet den anden vej når man snakkede til dem, og så tænkte man, så må jeg få så meget ud af det herinde som jeg kan." Jf. Bilag 3.

Det opfølgende spørgsmål havde til hensigt at afklare Mohammeds ansvarsplacering, for den (manglende) resocialiserende hjælp. Mohammed følte, at når han oprigtigt gerne ville hjælpes, så var det ingen der troede på ham, hvilket så blot bidrog til hans "fuck systemet" tankegang. Igen er *timing* et nøgleord. Men den rette timing for resocialisering af hvert enkelt indsatte, må være svær at identificerer. Hvornår er ønsket om et liv uden kriminalitet oprigtigt? - og hvornår har den indsatte en maske på overfor socialrådgiveren eller en anden ansat, for at få sin vilje gennemtruffet, hvilket blev illustreret via tidligere inddraget citat af Mohammed: "*... de kan også godt se på mig, at det skal jeg jo bare ud være igen når jeg kommer ud. Lige gyldigt hvor meget jeg smører på.*" Jf. Bilag 3.

Achmed og Mikkel blev succesfuld resocialiseret under 1. afsoning. Mens Muhammed ikke føler at fængslet gjorde tilstrækkeligt for at resocialisere ham. Var den resocialiserende hjælp der blev tilbudt til Mohammed aftagende, i takt med hans tiltagende prisonisering? Da Mohammed under interview, reflekterede over hvor det gik "galt", så er der meget der tyder på, at manglende rette hjælp på rette tidspunkt gjorde, at identiteten i takt med flere afsoninger gjorde, at afstanden til det etablerede samfunds steg.

Mohammed: "*De første gange hvor jeg sad inde, var jeg jo rimelig ung, der kunne jeg for eksempel godt have brugt en øhhh coach eller noget... fortælle så skal du gøre sådan og sådan med kommunen osv. Sådan havde jeg det og tror alle har det sådan.*" jf. Bilag 3. Her fortolkes, at Mohammed havde brug for en mentor, som kunne vise/guide ham den rette vej, forskellen mellem rigtigt og forkert samt hvordan der ageres i forhold til samfundets doxa. Mohammed: "*Fordi min kriminalitet er jo ikke blevet hårde på en dag, den har udviklet sig fra hver gang jeg er kommet ind i fængslet, så når jeg er kommet ud, så er jeg blevet værre. Første gang jeg kom i fængslet til sidst gang jeg kom ind i fængslet... mine grænser havde flyttet sig rigtig meget. Rigtig rigtig meget. Der første gang jeg sad inde kunne jeg kigge på de hardcore kriminelle og tænke de er jo helt væk dem der. Til sidste gang jeg sad inde der var jeg akkurat ligesom dem.*" Jf. Bilag 3.

For hver afsoning, hvor resocialiseringen fejlede, blev Mohammed mere kriminel hvilket fortolkningsmæssigt blot forværrede oddsene for en succesfuld resocialisering.

6.3.2. Delkonklusion

Vi har i dette analyseafsnit analyseret os frem til, at fængselskulturen de indsatte imellem, er tilladt at følge et resocialiserende tiltag under afsoning. Som vi belyser i analyse, kan motivationen bag dog ikke endeligt determineres. Vi har endvidere analyseret på vores informanternes ord, vedrørende den resocialiserende hjælp de blev tilbudt/ikke tilbudt under afsoning. Et fællestræk for alle vores informanter, i henhold til deres oplevelse af resocialiserende interaktion med socialrådgiver, synes at være timing. Rette timing af de socialfaglige påvirkninger i form af eksempelvis tilbud om resocialiserende tiltag, har en afgørende betydning, da de indsattes modtagelighed, virker til at være meget "enten eller". Som en notits til dette, har vi formodet, at alle vores informanter på tilnærmelsesvis samme vis blev forsøgt resocialiseret. At varierende oplevelse af socialrådgiverens forsøg og effekt heraf, ikke skyldtes at socialrådgiverne havde nedprioriteret de tilsyneladende mest prisoniserede, da disse blev anskuet som værende "udenfor rækkevidde". Vi er dog bevidste om, at det muligvis forholdte sig sådan. Da en vis prioritering af socialrådgiverens arbejdstid må formodes, i henhold til dennes vurdering af hvor indsatsen har størst resocialiserende effekt.

Afslutningsvis, har vi i dette analyseafsnit sandsynliggjort, at jo flere afsoninger en person har, jo svære er det at resocialiserer denne. Med dette in mente, afleder vi, at graden af prisonisering og herunder afstandtagen til de regler og normer der findes i samfundet, forøges i takt med længden og antallet af afsoninger.

7. Diskussion

I dette afsnit vil vi diskutere og vurdere på baggrund af analysens primære pointer. Dette vil ske med varierende vinkling, dog altid med fundament i "X", jf. vores grafiske opstilling, som ses i Figur 2 X. Diskussioner og vurderinger vil således kredse omkring forholdet mellem resocialisering og prisonisering, med den indsatte i centrum. Det primære fokuspunkt for det kommende, vil være hvorledes vores hidtidige fund, kan påvirke og potentielt være en barriere, for det socialfaglige arbejde med resocialisering, udført af socialrådgivere i et fængsel. Diskussionen har vi valgt at dele op i to dele. Dette valg er foretaget, da det vurderingsmæssigt vil fremme gennemsækeligheden og vore bestræbelse efter, at efterprøve vores hypoteser, og endegyldigt for at kunne besvare vores problemformulering fyldestgørende.

7.1. Påvirkning af indsattes identitet

Som ansat socialrådgiver, skal den professionelle efterkomme Kriminalforsorgens overordnede mål som lyder således:

"Kriminalforsorgens rolle er at sikre, at domstolenes domme bliver fuldbyrdet i overensstemmelse med de regler, der findes i Straff fuldbyrdelsesloven. Det skal ske med den nødvendige kontrol og sikkerhed, men også med den nødvendige respekt for de dømtes borger- og menneskerettigheder. Det er et vigtigt mål at støtte de dømte og give tilbud om uddannelse og personlig udvikling, så de senere kan leve et liv uden kriminalitet" (Direktoratet for Kriminalforsorgen, 2015)

I relation til det socialfaglige fokus for dette projekt, vægtes denne del af formuleringen: "... støtte de dømte og give tilbud om uddannelse og personlig udvikling, så de senere kan leve et liv uden kriminalitet." Ordet støtte, tolker vi som værende relativt sammenlignelig med ordet påvirkning, som netop er gennemgående for vores projekt. En socialrådgiver skal derfor påvirke de indsatte via resocialiserende tilbud, med dét formål, at de efter løsladelse lever et liv uden kriminalitet.

Som vi har redegjort for via vores analyse, findes der en modpol til denne officielt søgte påvirkning. En uofficiel påvirkning, som sker internt mellem de indsatte. Vi ønsker nu, at diskutere og vurdere disse modpoler ud fra to perspektiver, henholdsvis den indsattes kontra socialrådgiverens.

7.2. Den indsattes perspektiv på X

Som Donald Clemmer foreskriver, kan en succesfuld resocialisering i et fængslet, nærmest være en umulighed, eftersom den livsførelse der anerkendes indenfor murene, er så radikalt anderledes end den er anerkendes udenfor murene. (Minke, 2012, s. 23).

Med såvel en teoretisk som praksis påvisning af, at fængslet som afgrænset felt og de dertilhørende doxa mm. er væsentlig anderledes end udenfor murene, finder vi det ikke uforklarligt, at vores informanter undertiden (u)bevidst, oplevede en vis indre konflikt, af hvordan de skulle agere såvel indenfor som udenfor murene. Alle vores informanter udtrykker klart, at de ændrede sig markant mens de afsonede. De ændrede sig både bevidst og ubevidst. At ændringer skete såvel bevidst som ubevidst, anser vi ikke som værende specielt, da det vel er måden hvorpå alle mennesker ændrer og udvikler sig, i takt med alder, opnåede erfaringer mv.. Vi anser det ej heller som værende specielt, at menneskers adfærd kan være differentieret fra felt til felt. Der er antagelsesvis forskel på de fleste

menneskes adfærd, ved en tur i byen med venner/veninder end til farmors 80 års fødselsdag, da der pr. vores definition af identitet, findes flere niveauer af selvforståelse og identitet.

Det vi finder interessant er, at vi via vores fund finder det plausibelt, at såfremt en indsat over "længere" tid, bevidst agerer på baggrund af et vis sæt doxa og dertilhørende ønsket kapitaler, så vil det bevidste med tiden blive ubevidst, og blive en del af dennes identitet. Som vores informanter tilkendegiver, så tog de bevidst en maske på under afsoning, men hvornår blev masken ubevidst siddende? I henhold til vores definition af identitet, så kan egen identitetsopfattelse være i konflikt, pga. forskellig ageren (identitet) i forskellige sammenhænge, evt. som følge af forskellige påvirkninger i disse sammenhænge. Dette synes sandt, vurderet ud fra vores interviews.

Sammenfattet af vores samlede interviewmateriale, så var vores informanter mere bevidste om de påvirkninger der foregik internt mellem de indsatte og de ændringer disse medførte, end modsvarende fra socialrådgiverne. Achmed: *"At hun(socialrådgiveren) måske ville hjælpe mig eller hvordan, var ikke noget jeg bevidst lagde mærke til."* jf. Bilag 1. Dette finder vi interessant og problematisk, i henhold til at løfte kriminalforsorgens mål om resocialisering, hvilket har direkte indflydelse på recidiv, som et pejlemærke for succesgraden. Grunden til, at det fortolkningsmæssigt forholder sig sådan, kan hænge sammen med, at såfremt indsatte ikke straks justerede adfærd(identitet) i henhold til de gældende uofficielle spilleregler, herunder som tidligere påvist afstandstagen til de ansatte, så kom de uønskede konsekvensen prompte.

Mikkel: *"... såååå kom du nok en tur på boldbanen..."* jf. Bilag 2.

Achmed: *"... Jamen konsekvenserne var slåskamp – BANG!"* jf. Bilag 1

På baggrund af ovenstående, vi våge den påstand, at resocialiseringen bliver udhulet af prisonisering. Vi vil endvidere postulere, at graden af den indsatte's illusio, har en direkte sammenhæng med graden af dennes prisonisering, hermed drages der parallel mellem Clemmer jf. afsnit 4.2.2 og Bourdieu jf. afsnit 4.2.1.

Jo mere prisoniseret den indsatte er, jo mere bliver dennes identitet påvirket i en ikke hensigtsmæssig retning i henhold til samfundets regler og normer. Ergo, en højere grad af prisonisering, underforstået påvirket af den kriminelle ideologi; dermed større individuel barrierer for det socialfaglige arbejdes praksis.

7.3. Socialrådgiverens perspektiv på X

Men fundament i de identificerede resocialiserende barrierer, som skabes internt mellem de indsatte, vil vi diskutere hvorpå disse ud fra socialrådgiverens perspektiv kan mindskes.

Vores informanter taler alle om, at indsatte spiller "*spillet*" og om at tage en *maske* på under afsoning. Dette besværliggør naturligvis yderligere det socialfaglige arbejdes praksis, da socialrådgiveren har svært ved at vide, hvornår der tales og handles oprigtigt. Vi har i vores analyseafsnit påvist, at en resocialiserende indsats, kan have minimal eller ingen påvirkning på den indsatte, hvis den ikke udføres i det rette moment. Men rette timing, kan tolkningsmæssigt være meget svær at identificere for en socialrådgiver, da meget er styret af "masker" og "spil". Hvornår er en indsat oprigtig i tilkendegivelser om resocialisering? - og hvornår spilles spillet, for at opnå personlig vinding via en forfalsket tilkendegivelse? Indsatte kan via en forfalsket tilkendegivelse, eksempelvis opnå positive vurderinger fra socialrådgiveren, som kan medvirke til løsladelse før tid eller andet. Endvidere kan en indsat følge et resocialiserende tiltag, hvor motivationen bag ikke er et reelt ønske om at leve et liv uden kriminalitet. Dennes tilstedeværelse på et tiltag, såsom anger management, kan potentielt via prisoniseringens kræfter, forstyrrer en anden indsattes oprigtige ønske. Det er af stor betydning, at en socialrådgiver i Kriminalforsorgen, tilnærmelsesvis formår at aflæse oprigtighed, selvom det er en meget besværlig opgave. Formår den enkelte socialrådgiver ikke at identificere oprigtigheden i et ønske om et liv uden kriminalitet, kan det bevirke at den indsatte ikke føler sig hørt og troet på i det snævre øjeblik af oprigtighed og sårbarhed, hvilket i Mohammeds tilfælde gjorde, at han tog større afstand til det etablerede samfund.

Ifølge Clemmer, er graden af prisonisering mindst i starten af et fængselsophold, hvilket må betyde, at den største resocialiserende indsats skal udøves netop der. Men der findes som bekendt ingen regler uden undtagelser, ej heller mht. resocialisering kontra prisonisering. Achmed var eksempelvis ikke modtagelig for hjælp i starten af hans afsoning, hvilket vi vurderer som, at rette indsats til rette tid, er individuel. For at behandle indsatte ens, skal de behandles forskelligt. Vi mener, at alle indsatte uanset deres kriminelle historik skal søges resocialiseret, men vi mener endvidere også, at en prioritering ud fra ens vurdering af oprigtigheden er vigtig. Det er antagelsesvis sværere at påvirke en indsat til et liv uden kriminalitet, hvis denne ikke ønsker et liv uden kriminalitet. Med det skrevet, så har dette projekt søgt at vise, at påvirkning kan ske ubevidst, hvorfor påvirkning skal søges uanset.

Achmed og Mohammed udtrykte en periodisk splittelse i deres identitet. En splittelse som bundede i hvorvidt de ønskede et liv med kriminalitet eller ej. Nøgleaspekter for det socialfaglige arbejde synes at være, at påvirke dem på det rigtige tidspunkt, og lige så vigtigt at tilbyde dem rette resocialiserende tiltag. Såvel Achmed som Mohammed følte, at socialrådgiverne i fængslet ikke var konkrete nok i deres forsøg. Trods at denne følelse, kan have være influeret af graden af prisoniseringen, så virker det til at være vigtigt at holde resocialiserende tiltag konkrete og følge op på det aftalte igennem motivation. Som skrevet i vores problemfelt, så er der fra politisk side en vilje, til prioritering og nytænkning i måden hvorpå resocialisering søges, hvilket tilkendegiver at der er plads til nye og anderledes metoder indenfor resocialisering i Kriminalforsorgens regi.

8. Konklusion

Som afslutning på delkonklusionerne fra henholdsvis de tre analysedel, samt diskussion vil vi fremstille vores samlede konklusion. Denne er udarbejdet ud fra vores Problemformulering:

Hvordan kan de to (i teorien) modpoler - resocialisering og prisonisering påvirke indsatte identitet under afsoning af en fængselsstraf og medfører prisonisering barrierer, for det socialfaglige arbejdes praksis?

Goffmans teoretiske begreb *den totale institution* er særdeles relevant, når man anskuer det danske fængselssystem, der er dog flere niveauer når vi sammenholder de to. Der er forskel på hvilke oplevelser vores informanter har oplevet i forhold til, om de har afsonet kortere eller længere domme. Der hvor den totale institution er entydig, ligegyldigt hvor eller hvor længe vores informanter har afsonet er, at indsatte gennem frihedsberøvelse, bliver udsat for såvel et officielt som uofficiel sæt af ordensregler, samt en fysisk indespærring og at der en planlagt og strukturering af hverdagen for de indsatte.

Fængslet udgør derfor et felt, eftersom det indeholder særlige kapitalformer og doxa. Feltets medlemmer er tvunget til, at interagere med de andre indsatte og igennem afsoningen påtvinges de indsatte, at omgås med hinanden på ufrivillig basis. De forskellige kapitaler, har stor indflydelse på hvordan de indsatte ønsker og formår at positionerer sig, i det interne hierarki under afsoning. Vores informanter fortæller, at de kapitaler de oplevede gav anerkendelse som f.eks. eksterne relationer fra det kriminelle miljø, viden om det kriminelle miljø, samt antallet af - og længden på afsoninger. Samtidig indeholder feltet en doxa om, at de indsatte skal opretholde en vis distance til de ansatte,

at man ikke viser for mange følelser, at man indgår i det sociale liv, samt at man ikke stikker eller på anden måde udleverer sine medindsatte. Vores informanter giver alle udtryk for, at de oplevede feltet som værende en form for en kriminel skole. Denne ”skole” kunne både ses som en fordel eller ulempe for den indsatte at blive en del af, men ligegyldigt hvad, så må det siges at være en betydelig del af fængselskulturen. I denne kultur risikerer den indsatte at blive mere kriminel under afsoning i fængslet.

Igennem vores analyse har vi fundet frem til, at opholdet i fængslet påvirkede vores informanters identitet, eftersom tilpasningen i flere tilfælde virkede naturlig, ligegyldigt om det var ubevidst eller bevidst, da de indsatte kommer fra et kriminelt felt, som er delvist foreneligt med fængselsfeltet. De tidligere indsatte skulle som individ tilpasse sig fængslets kultur, normer og doxa. De tidligere indsatte var i forbindelse med deres afsoning nødsaget til at acceptere fængselskulturen og de tilhørende kapitalformer. Dette bevirkede, at de tidligere indsattes fængselsliv blev en del af deres habitus, og dette skabte i større eller mindre grad en række barrierer for deres chance for resocialisering senere hen. I løbet af deres afsoninger gennemgik hver af de tidligere indsatte en udvikling, hvor igennem de indlærer bestemte normer og koder, der er dominerende i fængselskulturen. F.eks. oplevede vores informanter alle, at de blev mere aggressiv og de tillærte ligeledes et negativt syn på andres intentioner, både indenfor og udenfor for murerne. Der opstår derfor en grundlæggende mistillid mellem de indsatte, både som følge af kulturen, men også fordi de indsatte tillægger hinanden denne negative egenskab.

Der bliver skabt en række barrierer i løbet af prisoniserings processen. I løbet af afsoningen hæmmer fængslets doxa den resocialiserende indsats og det nære og givende relation til socialrådgiveren, hvilket er problematisk, eftersom socialrådgiveren er ansat til, og har et ønske om, at hjælpe og guide den indsatte i den rigtige retning. Selvom samtlige af vores informanter i forbindelse med deres afsoning får tilbudt hjælp til bedre at kunne resocialisere sig, gennem forskellige tilbud, støtte og uddannelse, var det bl.a. svært for nogle af dem, at skabe motivation for deltagelse, da fængselsidentiteten er præget af tillært hjælpeløshed eller følelsen af at der ikke bliver troet på dem. På kriminalforsorgens hjemmeside, står der følgende om resocialisering: *”Kriminalforsorgen skal medvirke til at begrænse kriminaliteten gennem målrettede, effektive og meningsfulde aktiviteter for de kriminelle. Vi skal tilrettelægge vore aktiviteter, så de kriminelle får mulighed for at udvikle ansvarlighed, selvrespekt, selvtillid og kompetencer, og så de støttes og motiveres til et liv uden kriminalitet.”* (Direktoratet for Kriminalforsorgen , 2015) Ud fra

kriminalforsorgens visioner i forhold til det resocialiserende arbejde, så kan vi her konkludere, at vores informanter ikke oplevede de tilbud om hjælp og støtte var tilstrækkeligt i forhold til at blive resocialiseret. Prisoniserings processen er dynamisk og påvirker de indsatte over tid bl.a. fængselskulturen, traditionerne, skikke og handlemønstre er med til, i større eller mindre grad, at besværliggøre, det resocialiserende arbejde, eftersom prisonisering er en modpol til resocialisering og begge har en effekt på den indsatte under afsoning.

Fængslet som institutionen skaber ligeledes problemer, for den indsatte når de f.eks. er på udgang eller bliver løsladt, eftersom de her selv skal strukturere deres tid og opbygge en hverdag i det konventionelle samfund, som kræver integritet, uafhængighed og selvstændighed. Diskulturation kan være endnu en konsekvens af et fængselsophold, hvor de indsatte fralægger sig visse adfærdsmønstre og pålægger sig andre for at tilpasse sig feltet. Dette komplicere eller hæmmer muligheden, for de tidligere indsatte, at bevare tidligere roller, som de havde inden de kom i fængsel eller påtage sig dem igen, efter endt afsoning. Fængselskulturen og hierarkiet betyder, at der er langt mere pres på de indsatte for, at indlære feltets normer, end der er for at aflære dem igen. Samlet set kan vi konkludere, at fængselsfeltet kan modarbejde det socialfaglige arbejde, som socialrådgiveren forsøger at udføre i henhold til Kriminalforsorgens målsætning.

Vi har således påvist konfliktende påvirkninger af indsatte under afsoning, (læs: resocialiserende og prisoniserende påvirkninger). Vi har påvist hvordan de to modpoler, påvirker indsatte i hver sin retning og hvordan prisonisering og dets følgevirkninger på indsattes identitet, kan være en barriere for det socialfaglige arbejdes praksis.

Herunder ses et hidtil ikke inddraget uddrag af interviewet med Mohammed, som vi mener, indrammer hvordan der er i fængslet findes en gruppe indsatte, som påvirker en anden gruppe, og hvordan denne påvirkning er besværliggørende for den tilsigtede resocialisering og heraf en succesfuld tilbagevenden til livet udenfor murene. Nedenstående citat skal ligeledes sætte i det relief, at vi har sandsynliggjort, at førstegangsafsonere er lettere at resocialisere end indsatte som har flere alvorlige og længere domme på "CV'et". Nedenstående citat skal desuden påvise, at tilsyneladende resocialiserbare indsatte, via den prisoniserings proces, ubevidst kan skabe større distance til en succesfuld resocialisering. Vi har ligeledes sandsynliggjort, at socialrådgivernes indsats for den enkelte indsatte, kan være influeret af hvorledes den enkelte agerer indenfor murene, desuden har socialrådgiverens forforståelse en vis indflydelse på det socialfaglige arbejde i forhold

resocialisering af de indsatte. Det kommende viser hvordan prisonisering kan være en barriere for den socialfaglige arbejdes praksis.

Vi adspurgte Mohammed om følgende: *"Du snakker om to typer af indsatte... En gruppe, som spiller spillet i høj grad og er højt oppe i hierarkiet og en anden gruppe indsatte, som har begået noget kriminelt og som egentlig bare gerne vil passe sig selv og retur til den virkelige verden igen. Dem der gerne bare ville afsones og passe sig selv - påvirkede i også dem?"*

Mohammed: *"Man prøver da at påvirke dem, få dem med ind i gamet. Man kunne jo bruge nogle af dem til noget. Jeg havde da bagtanker, jeg kunne godt bruge én, der virkede til bare at passe sig selv - sådan så han også ud for vagterne jo."*

Adspurgt: *"Hvad kunne du for eksempel bruge ham til?"*

Mohammed: *"Til at gemme ting for mig, eller flytte rundt for ting for mig. Hash og sådan nogle ting. Altså... jeg kunne godt se hvilken slags folk de var når de kom ind. F.eks. én fra paradise hotel der kom ind, haha.. Han var nok kommet til, at slå en nede i byen eller noget. Helt uskyldig. Pludseligt var der ransagning, hvor der var fyldt med steroider - og så pludseligt sad han i isolation i 10 dage. Tror jeg aldrig han havde forestillet sig. Inde i et lukket hul mand. Det var på grund af nogle af de andre, de påvirkede ham til at tage steroider. Hans liv ændrede sig meget hurtigt. Men der er mange af dem der." jf. Bilag 3.*

Afslutningsvis vil vi indsætte citater, fra hver af vores tidligere indsatte, da de hver især, blev adspurgt om fængslets samlede påvirkninger, generelt tilvejebragte ændringer i deres identitet i retningen af en fangeidentitet, eller i retningen af en borger i det danske samfund. Trods det tilsyneladende faktum, at vores informanter i dag er resocialiseret, så kan nedenstående uddrag, betragtes som vinderen af den i billedsprog, tovtrækningskamp der foregår i danske fængsler, underforstået resocialisering versus prisonisering.

Achmed: *"Når jeg kommer ud, så er jeg dømt. Jeg er fucked. Jeg er en syg fange, jeg kan lige-så-godt leve sådan, det er sådan folk tror jeg er." Jf. Bilag 1.*

Mohammed: *"Udstødt kriminel. Man blev helt klart stemplet." Jf. Bilag 3.*

Mikkel: *"Fangeidentitet, det er der slet ingen tvivl om." Jf. Bilag 2.*

9. Litteraturliste

- Abrahamsen, S. (04. 05 2015). *Justitsministeriet i ny rapport: Strengere straf har ingen effekt*. Hentede 23. 09 2015 fra Information: <http://www.information.dk/532061>
- Blader, S. L. (2007). Let's not forget the "me" in "team": Investigating the interface of individual and collective identity. . I C. A. Bartel, *Identity and the Modern Organization* (s. 304). Mahwah, NJ, US: Lawrence Erlbaum Associates Inc.
- Bourdieu, P. (2007). *Den praktiske sans*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Den store Danske. (01. 02 2009). *Resocialisere*. Hentede 09. 12 2015 fra Den store Danske: http://denstoredanske.dk/Sprog,_religion_og_filosofi/Sprog/Fremmedord/r-rg/resocialisere
- Direktoratet for Kriminalforsorgen . (2015). *Kriminalforsorgens rolle og opgaver*. Hentede 21. 09 2015 fra Kriminalforsorgen : <http://www.kriminalforsorgen.dk/Kriminalforsorgens-rolle-og-opgaver-241.aspx>
- Flemming Balvig, B. K. (2011). Kriminologi og evidensbaseret forskning . *Samfundsøkonomen*.
- Frederiksen, M. (2015). Skud fra Borgen. *Danske Advokaters Magasin*.
- Goffman, E. (1967). *Anstalt og menneske – den totale institution socialt set*. København: Jørgen Paludan.
- Hans Monrad Graunbøl, B. K.-L. (2010). *Retur - En nordisk undersøgelse af recidiv blandt klienter i kriminalforsorgen*. Den nordiske recidivgruppe.
- Højbjerg, H. (2013). Hermeneutik. I P. B. Lars Fuglsang, *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne - på tværs af fagkulturer og paradigmer* (s. 289). Fredriksberg C: Samfundslitteratur.
- Jerlang, E. (2008). *Udviklingspsykologiske teorier*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Justitsministeriet . (2013). *Kriminalforsorgens recidivstatistik 2012*. København H: Direktoratet for Kriminalforsorgen.
- Kort og godt om Kriminalforsorgen. (2014). *Fakta om os*. Hentede 15. 03 2015 fra Kriminalforsorgn: <http://www.kriminalforsorgen.dk/Fakta-om-os-236.aspx>

- Kriminalforsorgen. (2014). *Mål- og resultatplan for kriminalforsorgen 2015*. København: Kriminalforsorgen.
- Kriminalforsorgen. (2015). *Grundlæggende værdi*. Hentede 23. 09 2015 fra Direktoratet for Kriminalforsorgen: <http://www.kriminalforsorgen.dk/Grundl%C3%A6ggende-v%C3%A6rdi-306.aspx>
- Kriminalforsorgen. (2015). *Struktur*. Hentede 26. 10 2015 fra Direktoratet for Kriminalforsorgen: <http://www.kriminalforsorgen.dk/Struktur-266.aspx>
- Kriminalforsorgens principprogram . (2014). *Principprogram*. Hentede 13. 03 2015 fra Kriminalforsorgen: <http://www.kriminalforsorgen.dk/Principprogram-251.aspx>
- Kristoffersen, R. (2010). *Relapse study in the correctional services of the Nordic countries. Key results and perspectives*. EuroVista.
- Kyvsgaard, f. B. (29. 04 2015). *Ny viden om effekten af straf og resocialisering* . Hentede 21. 09 2015 fra Justitsministeriet: <http://www.justitsministeriet.dk/nyt-og-presse/pressemeddelelser/2015/ny-viden-om-effekten-af-straf-og-resocialisering>
- Leavens, A. (2009). *Fra Afsoner til Borger*. København H: Djøf Forlag.
- Mik-Meyer, M. J. (2005). *Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv - interview, observationer og dokumenter*. København: Gyldendal Akademisk.
- Minke, L. K. (2012). *Fængslets indre liv*. København K: Djøf Forlag.
- Nils Gilje, H. G. (2002). Samfundsvidenskabernes forudsætninger . I H. G. Nils Gilje, *Samfundsvidenskabernes forudsætninger* (s. 333). København: Hans Reitzel.
- Poul Bitsch Olsen, L. F. (2004). Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne - på tværs af fagkulturer og paradigmer. I L. F. Poul Bitsch Olsen, *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne - på tværs af fagkulturer og paradigmer* (s. 595). Roskilde: Roskilde Universitetsforlag.
- Steinar Kvale, S. B. (2009). *Interview - en introduktion til det kvalitative forskningsinterview*. København K: Hans Reitzels Forlag.

Systeme. (02 2014). *Formålet med at straffe*. Hentede 25. 03 2015 fra ret.systeme:

<http://ret.systeme.dk/index.php?id=149>

Tanja Tambour Jørgensen, B. K.-J. (2015). *Præventive effekter af straf og andre tiltag - En forskningsoversigt*. København H: Justitsministeriets Forskningskontor .

Thagaard, T. (2010). *Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode*. København K: Akademisk Forlag.

Wamsler, L. (12. 08 2015). Resocialisering i fængsler dumper. *djøf bladet*.

Bilag 4

Interviewguide

Nedenstående spørgsmål er primært formuleret ud fra Anja Leavens': *Fra Afsoner til Borger, En praksisbaseret beskrivelse af afsoningskonsekvenser* (Leavens, 2009).

Temaer	Interviewspørgsmål
Interviewene indledes med en briefing og præsentation af projektet.	<ul style="list-style-type: none">• Intervieweren præsenterer sig selv, vores projekt og hvilke hovedemner vi vil komme ind på i løbet af interviewet.• Intervieweren beder informanten præsentere sig selv.
Resocialiseret, forstået på den måde, at informanten har genetableret en normal tilværelse i samfundet, efter endt afsoning.	<ul style="list-style-type: none">• Føler du i dag, at dine kriminelle gerninger er fortid?<ol style="list-style-type: none">a. Hvad var/er grunden til dette?<ul style="list-style-type: none">- Kan du give et eksempel?- Kan du beskrive/uddybe?
Perspektiver på resocialisering versus prisonisering.	<ul style="list-style-type: none">• Hvilke påvirkninger oplevede du under afsoning?<ol style="list-style-type: none">a. Oplevede du påvirkninger fra både ansatte og indsatte?b. Hvordan oplevede du disse påvirkninger?c. Vurderer du, at din identitet blev påvirket af disse påvirkninger? - i så fald hvordan?<ul style="list-style-type: none">- Kan du give et eksempel?- Kan du beskrive/uddybe?• Oplevede du en "os og dem" <i>kultur</i> i fængslet? Altså forholdet mellem indsatte og ansatte..<ol style="list-style-type: none">d. i så fald hvordan, havde denne <i>kultur</i> indflydelse på din modtagelighed af den resocialiserende "hjælp" de ansatte forsøgte at iværksætte sammen med dig?<ol style="list-style-type: none">i. Var du modtagelig for hjælp, eller havde du paraderne oppe, i så fald hvordan?<ul style="list-style-type: none">- Kan du give et eksempel?- Kan du beskrive/uddybe?
Prisonisering, dvs. fangers negative påvirkning af hinanden og deres tilegnelse af hinandens især kriminelle holdninger.	<ul style="list-style-type: none">• Påvirkede du bevidst eller ubevidst andre indsatte i forhold til kriminalitet?<ol style="list-style-type: none">a. I så fald hvordan?<ul style="list-style-type: none">- Kan du give et eksempel?- Kan du beskrive/uddybe?• Oplevede du andre indsatte, som du vurderede ændrede identitet pga. påvirkninger fra andre indsatte?<ul style="list-style-type: none">- Kan du give et eksempel?- Kan du beskrive/uddybe?

<p>Resocialiseret, forstået på den måde, at informanten har genetableret en normal tilværelse i samfundet, efter endt afsoning.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Oplevede du andre indsatte, som du vurderede ændrede identitet pga. påvirkninger fra ansatte? <ul style="list-style-type: none"> - Kan du give et eksempel? - Kan du beskrive/uddybe?
<p>Prisonisering, dvs. fangers negative påvirkning af hinanden og deres tilegnelse af hinandens især kriminelle holdninger.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Var der forskel i din adfærd i frihed og under afsoning? <ul style="list-style-type: none"> b. I så fald hvilken forskel? c. Var du bevidst om det, mens det stod på? <ul style="list-style-type: none"> - Kan du give et eksempel? - Kan du beskrive/uddybe? • Var der forskel i din adfærd i frihed inden din 1. afsoning og efter 1. afsoning? <ul style="list-style-type: none"> d. I så fald, hvordan forskel? e. Var du bevidst om ændringen mens det stod på? f. Medførte ændringen i adfærd problematikker efter løsladelse (i frihed)? <ul style="list-style-type: none"> - Kan du give et eksempel? - Kan du beskrive/uddybe? • Havde du øjeblikke, hvor du var i konflikt i forhold til din egen identitet? grundet din adfærd i fængslet kontra i frihed? <ul style="list-style-type: none"> - Kan du give et eksempel? - Kan du beskrive/uddybe?
<p>Resocialiseret, forstået på den måde, at informanten har genetableret en normal tilværelse i samfundet, efter endt afsoning.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hvad oplevede du at fængslet personale gjorde for at resocialiserer dig? <ul style="list-style-type: none"> g. Hvad lå til grund for eventuelle tiltag? Virkede de? Hvorfor virkede de/ virkede de ikke? <ul style="list-style-type: none"> i. Din "skyld" eller de ansattes indsats eller en kombination? <ul style="list-style-type: none"> - Kan du give et eksempel? - Kan du beskrive/uddybe? • Såfremt de resocialiserende tiltag tilnærmelsesvis virkede, skyldtes det så selve tiltaget eller en personlig relation? <ul style="list-style-type: none"> - Kan du give et eksempel? - Kan du beskrive/uddybe? • Hvad vurderer du den dag i dag, kunne havde hjulpet dig bedre/hurtigere mod et liv uden kriminalitet? <ul style="list-style-type: none"> - Kan du give et eksempel? - Kan du beskrive/uddybe?
<p>Perspektiver på resocialisering versus prisonisering.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kunne man blive anset som svag hvis man oprigtigt fulgte et resocialiserende forløb? <ul style="list-style-type: none"> - Kan du give et eksempel? - Kan du beskrive/uddybe? • Som afslutning på dette interview, vil vi bede dig vælge mellem 1 af 2 muligheder. Der er ikke noget rigtigt eller forkert svar! I din tid i fængslet, har du fortalt at du blev forsøgt påvirket af både ansatte og andre indsatte, og at disse havde en indflydelse på din identitet. som du vurderer det i dag, gjorde fængslet dig så mere? <ul style="list-style-type: none"> I. Mere aggressiv præget reaktioner eller var din reaktioner forskellig ud fra situationen? II. Forventede du og havde du behov for hjælp til at klare ting eller mere uafhængig af hjælp? III. Mere mistillid eller mere tillid? Til både mennesker og systemet. IV. Forventede du fjendtlighed eller venlighed? V. Mistænkte du ofte mennesker for at have bagtanker eller var din vurdering

situationsbestemt?

- VI. Mere en fangeidentitet eller mere end borger af det danske samfund identitet?
- VII. Gav og modtog du mere frygt eller gav og modtog du mere respekt?
- VIII. Lavt tempo eller højt tempo

Processen ser ifølge Leavens i grove træk således ud:

Tabel 1: Aflæring og indlæring

Aflæring	Indlæring
Aggression som strategi	Situationsbestemt reaktion
Tillært hjælpeløshed	Autonomi og selvforvaltning
Mistillid	Tillid
Forventning om fjendtlighed	Forventning om venlighed
Negativ tolkning af intention	Relevant tolkning af intentioner
Fangeidentitet	Borgeridentitet
Frygt	Respekt
Lavt tempo	Højt tempo

Debriefing

- Er der noget du synes er vigtigt at få med som jeg ikke har spurgt om?
- Tak for interviewet, det har været spændende og lærerigt.

Bilag 5

Syv faser af en interviewundersøgelse

Kvale og Brinkmann opstiller syv faser, som tilsammen udgør et værktøj anvendeligt til interviews. Værktøjet kan med fordel benyttes til at planlægge, strukturere og gennemføre et kvalitativt interview. Vi ønsker i det kommende, at redegøre for hvert enkelt af de syv punkter samt konkrete formuleringer for, på hvilken måde vi ud fra de syv faser har planlagt, struktureret og gennemført kvalitative livsverdensinterviews med tre tidligere indsatte (Steinar Kvale, 2009, s. 117).

1. *Tematisering*: Her formuleres og beskrives undersøgelsens formål og emne. *Hvad ønskes undersøgt og hvorfor?*
2. *Design*: Her beskrives og planlægges, hvilke komponenter undersøgelsens design består af. Ved at overveje alle stadier ved interviewet søges at sikre, at vi opnår den *viden*, vi ønsker.
3. *Interview*: Interviewene gennemføres ud fra pre-formuleret interview-guides.
4. *Transskribering*: Interviewmaterialet gøres klar til analysefasen, ved at ændre fra mundtlig tale til skrift.
5. *Analyse*: Ud fra undersøgelsens formål, emne og indsamlet datamateriale vurderes og besluttet, hvilken analysemetode der vil tilvejebringe det bedste analyseresultat.
6. *Verificering*: Her diskuteres og analyseres interviewenes generaliserbarhed, reliabilitet og validitet.
7. *Rapportering*: Opgaven er her, at få behandlet og formuleret undersøgelsens resultater og anvendte undersøgelsesmetoder, så de lever op til videnskabelige kriterier. Der tages ligeledes højde for de etiske aspekter.

Tematisering

Vi søgte at lægge et solidt fundament inden udførelsen af de faktiske interviews. Vi gjorde os mange overvejelser om hvilken viden vi ønskede at opnå, og hvorfor netop den viden kunne bidrage til en fyldestgørende besvarelse af vores Problemformulering. Vi har to temaer, som vores undersøgelse søger viden om, nemlig *resocialisering* og *prisonisering*. Vores undersøgelse, vil søge at indfange subjektive erfaringer som kan relateres til vores to temaer. Formålet med dette er, at opnå konkret praksisnær viden, om hver af de to temaer, men også et eventuelt gensidigt påvirkningsforhold mellem disse. Vi ønsker at sammenholde indhentet empiri og relevant udvalgt

teori, med informanternes interviewsvar, dette vil ske via nedenstående hypoteser, som også fremgår i forbindelse med præsentationen af vores Problemformulering.

Design

Vi ønskede via teori fra Steinar Kvale og Svend Brinkman at udvikle kvalitative forskningsinterview, som vi derefter søgte gennemført med tre tidligere indsatte. De tre informanter blev interviewet individuelt. Den "softcore" tidligere indsatte, blev interviewet "ansigt til ansigt", mens begge vores "hardcore" tidligere indsatte blev interviewet via Skype. Grunden til dette var, at den ene bor i København, mens den anden bor i Malmø.

Antallet af informanter skal ses som et resultat af et nødvendigt kompromis, mellem at opnå tilnærmelsesvis repræsentativt data og de ressourcer som vores undersøgelse råder over (Steinar Kvale, 2009, s. 131).

I forlængelse heraf, ønskede vi at holde antallet af informanter nede, i bestræbelserne på at kunne nå et dybere analytisk niveau, end hvis vi eksempelvis havde 20 informanter (Steinar Kvale, 2009, s. 134). Af samme årsag, nemlig ønsket om en dybdegående analyse, valgte vi udelukkende at interviewe tidligere indsatte. I projektførelserens tidligere stadie, var det som vi har skrevet i et tidligere afsnit, vores hensigt at interviewe såvel indsatte som ansatte, da vi dengang vurderede at denne prioritering ville give det bedste indblik i vores to temaer. Men efter nærmere overvejelser, fravalgte vi interviews af ansatte, for bedre at kunne specificere vores analyse. Ved at have tre informanter med sammenligneligt udgangspunkt for at udtale sig, forøger vi muligheden for at kunne teste vores hypoteser (Steinar Kvale, 2009, s. 238).

Tidsdimensionen for de tre interview var tiltænkt omkring 30 minutter pr interview. Dette blev nogenlunde overholdt, dog varede de omkring 45 minutter pr stk.

Interview

Vi anvendte samme interviewguide til alle tre interviews. Tanken bag dette var blandt andet, at vi på denne måde kunne sammenholde og sammenligne svar på tværs af interviewpersoner. Vi er dog meget bevidste om, at pointen med kvalitative forskningsinterview ikke er at sammenholde eller sammenligne svar. Det til trods vurderede vi, at det ville forbedre sammenfatningen i analysen, og endvidere de resultater analyse måtte udlede, at vi stillede (nogenlunde) de samme spørgsmål hver gang. Dog vil vi i denne forbindelse understrege, at vi ikke under selve interviewseancen forsøgte at

få sammenlignelige svar. Vi søgte derimod autentiske svar, som kunne indramme netop hans oplevelser, af vores to temaer under afsoning.

Vores interviews fulgte en semistruktureret opbygning. Vi ønskede denne form, da den tillader at afvige fra vores "standardspørgsmål" ved at stille uddybende og opfølgende spørgsmål til det sagte. Vi forsøgte gerne, at få et konkret eksempel på generelle vendinger eller holdninger til vores temaer. Hvilke tilvejebragte uventede og interessante fortællinger. Derudover tillod tilgangen, en åbenhed i forhold til variation i rækkefølgen for spørgsmål. Dette bidrog positivt til gode og dynamiske interviews, da vi på denne måde kunne udforske og udfolde det det sagte.

Vi arbejdede med to dimensioner:

1. Tematisk, da vi ønskede at skabe viden relateret til resocialisering og prisonisering.
2. Dynamisk arbejde under interviewet, for at begunstige den interpersonelle relation i interviewet, ydermere ønskede vi spontane fortællinger fra vores informanter (Steinar Kvale, 2009, s. 151)

Vores tre gennemførte interviews, blev således indledt og generelt udført via vores interviewguide, men vi var også bevidst afvigende fra denne, dette gjorde vi for at jage uddybende fortællinger ved at følge hvert interviews individuelle flow.

Transskription

Transskriptionen fra mundtlig til skriftlig form, blev udført med den hensigt at skabe overblik, til den efterfølgende analyse. Interviewet der skete "ansigt til ansigt", blev optaget med en elektronisk diktafon. De to interviews der blev udført via Skype, blev optaget med et supplerende software program kaldet Pamela.

Af to grunde, blev begge interviews optaget med Pamela foretaget uden video, altså kun lyd. Først og fremmest blev det uden video, for at holde vores interviews anonyme. Dernæst vurderede vi, at vores informanter potentielt under interviewet, kunne følge sig overvåget og udstillet med videoptagelse, som kunne influere deres evne til, både at være til stede i nuet og "gå ind i dem selv" på en sådan måde, at deres interviewsvar havde den selvindsigt og egen refleksion som vi søgte. Vi er bevidste om, at vi ved at fravælge video ikke har, kunne analysere på visuelle effekter såsom nonverbal kommunikation. (f.eks. forstærkning af et svar ved nik, smil, anden ansigtsmimik mm.)

Der forefindes flere forskellige metoder til at transskriberer interviews. Vi har valgt at transskriberer således at vi undlader at tilføje tænkepause og talesprog såsom Hmmm og øhhh, med mindre de har relevans for forståelsen af informantens svar. Derudover, har vi omformuleret stødende sprogbrug, til mindre kraftige formulering, dog med samme essens. Udover disse undtagelser, har vi transskriberet præcis, som informanterne formulerede det.

Som en tilføjelse til anonymitet, har vi af etiske og juridiske hensyn, sløret informanternes identiteter ved at benytte fiktive navne. Overvejelser om fortrolighed er sket som skrevet, i afsnit om etiske og juridiske overvejelser. Derudover har vi gjort os overvejelser i henhold til Steinar Kvale og Svend Brinkman (Steinar Kvale, 2009, s. 70,117,240).

Analyse

Vores tre interviews, blev efter transskribering tilgået via Kvale og Brinkmanns 5 *trin* til interviewanalyse (Steinar Kvale, 2009, s. 228). Formålet med denne proces, var at skabe overblik og at danne meningskondensering bl.a. ved at omdanne omfattende interviewcitater til kortere og mere eksakte formuleringer.

1. trin: Skabte overblik over gennemførte interviews. Dette gjorde vi ved sensitivt, at gennemlæse alle tre interviews for at danne en fornemmelse af helheden.

2. trin: Her fremhævede vi de fremtrædende meningstilkendegivelser fra informanterne.

3. trin: Samlede de temaer der dominerede, og som har særlig relevans for hvert interview og som helhed.

4. trin: Vi stillede spørgsmål til disse særlige temaer ud fra problemformuleringen.

5. trin: Her genformulerede vi analysens vigtigste temaer, som værende resocialisering og prisonisering og forholdet mellem disse.

"Denne form for meningskondensering kan bruges til at analysere omfattende og ofte komplekse interviewtekster ved at se efter naturlige meningsenheder og udlægge deres hovedtemaer." (Steinar Kvale, 2009, s. 228)

Foruden disse 5 trin, vil interviewsvar blive analyseret med en hermeneutisk videnskabsteoretisk tilgang. Vores interviewsvar vil ligeledes blive analyseret med træk fra den fra meningskategoriserende analyse.

Verificering

For at foretage et validt interview, så har vi benyttet metoder, der sikrer reliabilitet. Det betyder, at undersøgelsen forbliver pålidelig. Vi har haft for øje, at vores metode er objektiv og heraf producerer vi neutrale resultater, hvor fordomme og forforståelse, ikke farver resultaterne.

En måde vi har forsøgt, at sikre reliabilitet i forbindelse med vores interview er semistrukturerede og velbeskrevne procedurer, konsekvent og systematisk brug af metoderne og gennemgang af spørgsmålene inden selve interviewet, hvor vi gennemgår processen, for eksempel i spørgeteknik, lytteteknik eller interkulturel forståelse.

Rapportering

Vi har udarbejdet en analyse, hvor vi redegør for vores Problemformulering med teori og indsamlet empiri i form af interview med tre tidligere indsatte. Herefter har vi diskuteret og konkluderet på denne analyse for herigennem at forsøge at besvare vores Problemformulering.

Vi har foretaget et interview personligt, hvor vi kunne tolke kropssprog mod de afgivende svar. De to resterende interviews var foretaget over Skype, dog ikke med videoopkald, så her kunne vi ikke se og tyde på kropsproget.

Bilag 6

Uddrag af interview

Da vores gennemførte interviews skal dokumenteres har vi valgt et uddrag fra et af vores tre interviews. Vi har valgt en tilfældig side fra vores interview med "Achmed", som eksempel på det råmateriale, der er anvendt i vores Analyse.

... I: Ja selvfølgelig, der bliver snakket meget kriminalitet. Der er meget vidensdeling indenfor crime. Hvis man kender folk derinde, så deler man gerne en bid af kagen og erfaringer. Hvis man stoler på hinanden, så tænker man, hvorfor ikke gøre noget sammen?

C: Så lidt netværksdannelse?

I: Ja, 100 %. Fængslet er et perfekt sted, hvis man vil blive noget værd. Du får mange nye kontakter jo, gode kontakter, for man hjælper jo også hinanden derinde. Man værdsætter hinanden derinde, for man føler at dem udenfor nærmest har glemt én. Man har KUN det derinde, så hvis én hjælper én, så tænker man - fuck han er nice. Hvis nogen spørger efter hjælp eller et råd, så gør man det os. Man giver hinanden tjenester derinde.

C: Så hvis man giver en tjeneste? - forventer man så også én tilbage?

I: Ja, men ikke altid så firkantet forstået. Man respekterer hinanden. Hvis f.eks. "fange 2" spørger: hey Achmed, ham der er et svin, vi skal smadrer ham. Siger man så ja, så er det ikke sådan at jeg i næste uge automatisk kan få ham til at smugle 100 gram hash ind for mig. Sådan fungerer det ikke. Mere gensidig respekt. Mere at én tjeneste er en anden tjeneste værd.

C: Okay, et af de sidste spørgsmål..

I: ja?

C: Da du var i det, da du var indsat.. Du fortæller at der var påvirkninger fra andre indsatte - på den anden side var der socialrådgiveren, SSP-medarbejderen osv. Var der på nogle tidspunkter hvor du tænkte - fuck, hvilken vej skal jeg gå? Skal jeg gå med jobbet på Novo Nordisk? - eller skal jeg gå all-in på kriminalitet? Altså, var der øjeblikke, hvor du ikke vidste hvilken vej du ville gå, bl.a. fordi du blev påvirket i to forskellige retninger?

I: Uh hh, jeg kan sagtens følge dig. Dét tænkte man nemlig rigtig meget på. Af alle de mennesker man mødte derinde, da sagde de ældre tit, at det er "enten eller"!! Du kan ikke leve halvt af det er, og halvt af det der. Det kan der ikke komme noget godt ud af. Du skal gøre op med dig selv, om du enten går hele vejen med crime, eller lægger det til side og har et job ved siden af.. eller øh hh, lægger det til side og laver noget nyt, du ved, ændrer sig. Så jo, på et tidspunkt der tog jeg da et valg med at; enten går jeg hele vejen med ballade, eller stopper og går en anden vej.